

Yesugât den siŋgi âlipŋâ Marekoŋâ kulemguip

Yohanegât den siŋgi.

(Mat 3:1-12 Lu 3:1-9, 15-17 Yo 1:19-28)

1 ¹Yesu Kristo, zâk Anutugât nanŋâ, zâkkât den siŋgi âlipŋâ, zo topkwapŋâ. ²A sâŋgiŋâ Propete Yesaianŋâ mârur ŋâi Anutugâren gâbâ den itâ nâŋgâm kulemguip, “Nâŋgâ. Nâgât kore a ŋâi sâŋgongua gâ kândom otgibap. Zâkŋâ mâtâpkâ kârâm kubikpap. ³Barâ kâtik, mirâ âtâŋan ândim den itâ sâbap, ‘Kembugât mâtâp kârâm pitâne gânduŋ oik.’”

⁴Den zorat bonŋâ ko Yohanenŋâ âsagem barâ kâtik mirâ kamân âtâŋan ândim den itâ sâm dâzâŋgomâip, “Umziŋâ melâŋne too saŋgonziŋga Anutuŋâ tosaziŋ birâbap.” ⁵Yatâ sâm dâzâŋgoi ko Yerusalem kamân mâirâp sot Yudaia hânân a ambân ândiwe, zen gâbâreyangâm zâkkâren âiwe. Zen bâliŋâziŋâ sapsune Yohanenŋâ Yodaŋ toin saŋgonziŋgâmâip.

⁶Yohane zâk a kanpitâ ândeipkât sâk pâke âlipŋâ mân mem ândeip sot nalem âlip mân nem ândeip. Yohanegât hâmbâ zo bâu kamele sâmotŋandâ tuune pam ândeip. Ka pânan ko inzut ŋâi bâu sâkŋâ tuutuunŋâ, zo lap ândeip. Kumbon sot bâŋsat, zo nem ândeip. Ândim itâ zo sâm dâzâŋgom ândeip, ⁷“Betnan a ŋâi gam taap. Zâk kâwaliŋâ ŋâi yatâ zemŋâŋgap. Nâ yatâ zorâŋ irâ sikumŋâ goribat, zorâgoot ko mân dâp upap. ⁸Nâ tooyâk saŋgonziŋgan. Ka zâkŋâ ko Kaapum bonŋâ saŋgonziŋgâbap.”

Yohanenŋâ Yesu too saŋgori ari Sataŋŋâ mâsikip.

(Mt 3:13-17; 4:1-11 Lu 3:21-22; 4:1-13)

⁹Narâk zoren Yesuŋâ Nasarete kamânân gâbâ Galilaia hân birâm Yodaŋ toin Yohanengâren takip. Âi taki ko Yonanenŋâ Yodaŋ toin saŋgonŋaŋgip. ¹⁰Yesu zâk toin gâbâ kopga egi sumbem pâroŋsâi Anutugât Kaapum zâk nii kembâ yatâ opŋâ Yesu kwâkŋan gem pâip. ¹¹Oi sumbemân gâbâ den ŋâi itâ âsagem gâip, “Nannâ, gâ umnandâ gâsugim biraŋmap. Oi gekŋâ umnâ âlip opmap.”

¹² Op ko narâk zorenâk Kaapumjâ Yesu okņangji barâ kâtik, mirâ kamân âtâņan arip. ¹³ Zoren Satanjâ mâsikâm ândei hilâm 40 âkip. Yesujâ zuu osetziân ândei. Ândei ko Anutugât sumbem a ziņâ on galemjâ okņangjâwe.

Yesujâ nep topkwap arâpņâ gâsuziņgip.

(Mt 4:18-22 Lu 4:14-15)

¹⁴ Yohane tâk namin pane tâi ko Yesu zâk Galilaia hânân gamjâ Anutugât den siņgi âlipņâ itâ dâzâņgom ândei, ¹⁵ “Anutugât um topņan ândiândigât narâkņâ mâte uap, gât ko umziņâ melâņ Anutugât den siņgi âlipņâ zirat nâņgâne bon upap.”

¹⁶ Yesujâ Galilaia saru sâtņan âim tap ko Simoņ sot munjâ zikirip. Zet iņangât nep tuum ândiwet. Zikiri iņangât irâ pam kirâwet. ¹⁷ Yesujâ zâkonsâm itâ sâip, “Zet ga nâ târokwatnigit. Nâņâ den âlip kwâkâm zika ândim ko zet iņangât nep tuum ândiabot, yatigâk a zeņgâren tuum ândibabot.” ¹⁸ Yatâ sâi irâzikiņâ birâmņâ Yesu molim ba âiwet. ¹⁹ Yesujâ mâik ñâi âim ko Zebedαιο nanzatņâ Yakobo sot Yohane zikirip. Zet waņgâyân tapņâ iņan mâme irâzikiņâ kubik tarâwet. ²⁰ Yesujâ zâkonsâi nâņgâm ibâzikiņâ sot nep a waņgâyânâk tatne zâmbamņâ gem Yesu molim ba âiwet.

Yesu Kapenaum kamânân nep tuugip.

(Mt 4:12-17 Lu 4:14-15, 31-37)

²¹ Op ko zen Kapenaum kamânân âiwe. Yuda zeņgât kendon mâik zorat narâkņâ oi Yesu zâk mâpâmâpâse namin zâim siņgi âlipņâ sâm dâzâņgoip. ²² Den dâzâņgoi Yesugât nâņgâne imbanjâ oip. Yesu zâk siņgi âlip den dâzâņgoip, zo Anutugât gurumin den zorat galem a ziņ sâmarâwe, yatâ mân sâip. Zo walâm yatâ dâzâņgoip.

²³ Narâk zorenâk mâpâmâpâse namin a wâkeņoot ñâi tâip. ²⁴ Zâkņâ den yu kambâņâ sâm itâ sâip, “Yesu Nasarete gokņâ, gâ dap otningâbam gaat? Gâ tâmbetnâņgobam gaat? Gâgât topkâ nâņgen. ²⁵ Gâ Anutugât tirik a.” Sâi Yesujâ den yatâ mân sâbapkât dukum sâip, “Gâ hiriņsâm ayân gâbâ takâm ba âi.” ²⁶ Yatâ sâi wâke zorâņ a zo okņangji kâkâksâm zei wâke zo yu kambâņ sâm ko takâm ba arip. ²⁷ A ambân zen zo ekņâ imbanjâziņ buņ oi âragwârâgu opņâ sâwe, “A zi dap dap yatâ? Topņâ ñâi. Den uņakņâ sap. ²⁸ Zâk a kâwaliņâ patâ wâke sorâk den dâzâņgoi sâtņâ lume.” Yatâ sâm siņgiņâ âragunetâ Galilaia hânân a ambân aksik nâņgâwe.

Yesujâ use mâsek kubikiņgip.

(Mt 8:14-17 Lu 4:38-44)

²⁹ Yesu sot Yakobo sot Yohane, zen mâpâmâpâse namin gâbâ gemņâ Simoņ sot Andrea, zekât mirin zâiwe. ³⁰ Simoņ sibunņâ, zâk mirin mâsek

kârâpņoot op zeip. ³¹Yesu zâk mirin zari dukuwe. Dukune zâkkâren âi bikņan gâsum mem zaarip. Oi sâkņâ sânduksâip. Sânduksâi ko nalem om ziņgi niwe.

³²Ņâtiksâisâi kamân mâirâp zen a wâkeziņoot sot sisi mâsekziņoot a ambân gâbâreziņgâm Yesugâren gawe. ³³A ambân aksik mirâ sâņgânņan ga mindum tarâwe. ³⁴Yesuņâ a ambân doņbep mâsek top top kubikziņgip. Oi wâkeziņoot wâke zo moliziņgi âiwe. Wâke zen Yesugât topņâ nâņgâwe. Oi zo sâm muyagibegât dâzâņgoip.

³⁵Yesugât arâpņâ uman zem tatnetâ űâtigân Yesuņâ zaatņâ zâmbam hân űâi a mân ândiândiņan ba arip. ³⁶Âim ko ninâu sâm ândeip. Haņsâi Simoņ sot bukurâpņâ, zen Yesu kârum âim muyagemņâ sâwe, ³⁷“A ambân zen aksik kârugige.” Sânetâ Yesuņâ itâ sâip, “Kamân ginņan ginņan âinâ. ³⁸Zoren den siņgi âlipņâ dâzâņgobarâk. Oi nep zo tuubat sâm gem gâwan.” ³⁹Yatâ sâmņâ Galilaia hânân kamân dâp âim gam mâpâmâpâse namâziņan zâim siņgi âlip den dâzâņgomņâ wâkeziņoot moliziņgâm ândeip.

Yesuņâ sâk bâlâ űâi kubikņangip.

(Mt 8:1-4 Lu 5:12-16)

⁴⁰Sâk bâlâ a űâi Yesugâren âimņâ um topņan simin liim pindiņsâm sâip, “Gâ imbaņâgâ ziap, zorat gâ kubiknibâ sâm âlip kubikniban.” Yatâ sâi Yesuņâ umņâ nâņgâm ko sâkņan gâsum sâip, ⁴¹“Nâ nâņgâgigan. Bâi sâkkâ âlip oik.” Yatâ sâi ko useņâ sogei âlip oip. ⁴²⁻⁴³Oi Yesuņâ zorat siņgi zo a ambân torenņâ mân dâzâņgobapkât sâm kâtigem sâņgongoip. ⁴⁴Itâ dukuip, “Gâ nâņgâ. Zorat den siņgi a ambân laņ mân dâzâņgoban. Mârum űâi Moseņâ den űâi sâip, zo luban. Gâ tirik namâ galem agâren âi sâkkâ tirâpkuna egi ko nii mo zuu űâi mem ko Anutugât siņgi sâm a sâtņâ zo pindânan. Usegâ soziap, zo a ambân ek nâņgâbigât yatâ otnan.” ⁴⁵Sâi ko a zo zâk âim ko Yesugât diņâ kwâkâm a ambân pisuk âi dâzâņgoip. Zorat opņâ a ambân ziņâ Yesugâren mindum gabegât Yesu zâk kamân patin mân âim gâip. Birâm hibuk mâtâp âim gam ândeip. Yatâ ândei ko a ambân kamân naņgâm naņgâm tarâwe, zeņak zâkkâren âimarâwe.

Yesuņâ a űâi kiņ bik mumuņâ kubikņangip.

(Mt 9:1-8 Lu 5:17-26)

2 ¹Yesu zâk mâik űâi ândim ko Kapenaum kamânân âbureip. ²Âburem mirin zâi tâi ko kamân mâirâp zen nâņgâmņâ zâkkâren mindum mirâ piksâmņâ mirâ sâņgânņan mindumņâ mirâ mâtâpņâ dooņguwe. ³Yesu zâk mirin den dâzâņgom tâi a kimembut bukuziņâ űâi kin bik mumuņâ, zo lum gawe. ⁴Oi a ambân nâmbutņâ zen sot gawe. A kâmut patâņâ mirâ mâtâp dooņgune ko lum mirâ kwâkņan zâim ogep kwâsat temņoorâk pane

Yesugât kiŋ topŋan geip. ⁵Pane gei zeï ko Yesuŋâ nâŋgâm pâlâtânziŋaŋgât bonŋâ zo ekŋâ a zo itâ dukuiŋ “Nannâ, tosgâgâ biran.” ⁶Yatâ sâï ko Anutuŋât gurumin den zorat galem a tarâwe, ziŋâ itâ nâŋgâwe, ⁷“A zi wan den sap? Zâk Anutu mem ge kwap sap. Op ko Anutu zâizâiŋ okŋaŋgap. Anutu, zâk kânokŋâ tosanîŋâ birâmap.” Yatâ nâŋgâm tatnetâ Yesuŋâ umziŋan nâŋgâm itâ sâŋm dâzâŋgoip, ⁸⁻⁹“Zen umziŋan wangât den zo yatâ nâŋge? Zen dap nâŋge? Nep ikâ zorâŋâ bâbâlaŋ? Tosa birâbirâŋ mo sâk kubikkubik?” ¹⁰Yatâ sâŋmŋâ Yesuŋâ itâ sâip, “A bonŋâ nâ hânân ândim a ambân zeŋgât tosaziŋ birâbatkât imbaŋâ zemniŋap, zorat topŋâ ikpigât den zo dukuan.” ¹¹Yatâ dâzâŋgomŋâ puriksâŋm a kiŋ bik mumuŋ zo itâ dukuiŋ, “Gâ zaat isen koremgâ zo mem ko ba kamâŋgan âi.” ¹²Yatâ sâï zaatŋâ mâteziŋanâk isenŋâ zo mem ko ba arip. A ambân zen ekŋâ kâwaliziŋâ buŋ oi Anutu mâpâsem sâwe, “Kulem zi itârâŋ âsagei iksen, zi sen pup iksen.”

Yesuŋâ bâliŋ mâme a zen sot buku oip.

(Mt 9:9-13 Lu 5:27-32)

¹³Yesu zâk yatâ op ko dum Galilaia saru sâtŋan giarip. Zoren a ambân mindum ganetâ den siŋgi âlip sâŋm dâzâŋgoip. ¹⁴Dâzâŋgom âim ko Alîpaioŋât nanŋâ Lewi egi kât mimiŋâ namin tâi itâ sâŋm dukuiŋ, “Gâ nâ sot pâlâtân op molini.”

¹⁵Sâï zâk zaatŋâ bekŋan sâip. Lewiŋâ sâï Yesu mirin zâi tâi Lewi bukurâpŋâ kât mâme a sot bâliŋ mâme a tatnetâ Yesu sot arâpŋâ zen sot naleŋ niwe. Kât mâme a zen kât memŋâ nâmbutŋâ kâmbu memarâwe. A zo yatâ zo doŋbepŋâ Yesu molim zâk sot ândim pâlâtân kwarâwe.

¹⁶Parisaio a kâmurân gâbâ Anutuŋât gurumin den zorat galem a nâmbutŋâ, zen iknetâ Yesu zâk kât mimiŋ a sot bâliŋ mâme a osetziŋan tap naleŋ neip. Parisaio a zen ekŋâ Yesu arâpŋâ itâ sâŋm mâsikâziŋgâwe, “Wangât patâziŋâ zâk bâliŋ mâme a zen sot tap naleŋ niap?” ¹⁷Sâne Yesuŋâ nâŋgâm itâ sâŋm dâzâŋgoip, “Sisi mâsek kubikkubik a, zen a sâkziŋâ wâgân zeŋgâren nep mân tuume. A mâsekziŋoot zeŋgârenâk tuume. A ziiŋaŋgât nen âlipŋâ sâme, nâ zeŋgât mân gem gâwan. Nâ bâliŋ mâme a diiziŋga nâgâren gabigât sâŋm gem gâwan.”

Nalem birâm kendon ândiândiŋaŋgât Yesu mâsikâwe.

(Mt 9:14-17 Lu 5:33-39)

¹⁸Narâk zoren Yohane arâpŋâ sot Parisaio a, zen naleŋ birâm kendon ândiwe. A nâmbutŋâ ziŋâ Yesugâren âim itâ sâŋm mâsikâwe, “Yohanegât arâpŋâ sot Parisaio zeŋgât arâpziŋâ, zen naleŋ birâm ândime. Arâpkâ zen ko wangât naleŋ mân birâm nemŋik ândie?” ¹⁹Yatâ sâŋm mâsikâne Yesuŋâ itâ sâŋm dâzâŋgoip, “A kutâ, zâk arâpŋoot ândei dap yatâ naleŋ birâm ândibi? A kutâziŋoot ândim yatâ mân upi. ²⁰Gâtâm a kutâ betziŋan mine kârubi, narâk zoren umbâlâ op naleŋ birâm ândibi.

²¹Nen hâmbâ sâŋgiŋâ oloŋoloŋan zo uŋakŋâ mân pam gârimen. Wangât, uŋâkŋandâ sâŋgiŋâ zo diigi oloŋi mâtâp patâ opap sâmŋâ mân upmen. ²²Wâiŋ too kâtik uŋakŋâ hâkop sâŋgiŋan mân gune geimap. Yatâ upi, zo ko waiŋ too kâtikŋâ zorâŋ hâkop kunziri hâkop sot waiŋ ârândâŋ buŋ upabot. Waiŋ uŋakŋandâ hâkop uŋakŋan giari dâpŋâ upap.”

Kendongât den.

(Mt 12:1-8 Lu 6:1-5)

²³Yuda zeŋgât kendon narâk ŋâin Yesu sot arâpŋâ kâlamân obândiwe. Âim ko arâpŋâ zen segoŋ burotŋâ namuŋ niwe. ²⁴Yatâ utne Parisaio a ziŋâ Yesu itâ sâm dukuwe, “Ziŋgitnan. Zen kendonân mân orotŋâ ue.”

²⁵⁻²⁶Sânetâ Yesuŋâ itâ sâm dâzâŋgoip, “Dawidi sot arâpŋâ, zen nalemgât mom ko urâwe. Zen den zo sâlâpkum nâŋgâme mo buŋâ? Abita tirik namâ galem a ândeip, narâk zoren Dawidiŋâ Anutugât tirik namin zâim Anutugât siŋgi nalem parâwe, zo mem nem ko arâpŋâ ziŋgi niwe. Zen mân orotŋâ urâwe. Tirik namâ galem a, zen ziiŋik nalem zo nimbigât sâsâŋ.”

²⁷Yatâ sâmŋâ itâ dâzâŋgoip, “Kendon zo agât op âsageip. ²⁸Ka aŋâ kendongât mân op âsagiwen. Oi a bonŋâ, nâ kendongât sot kut ŋâi ŋâigât mariŋâ ândian.”

Yesuŋâ kendonân a ŋâi kubikŋangip.

(Mt 12:9-14 Lu 6:6-11)

3 ¹A ŋâi bikŋâ humutŋik mâpâmâpâse namin zâi tâi Yesu zâk zoren zariŋ. ²A nâmbutŋâ ek tatnetâ kubikŋangi ko denân pânâ tarâwe. ³Yesuŋâ a bikŋâ humutŋik zo itâ dukuiŋ, ⁴“Gâ zaatŋâ a ambân mâteziŋan ga kin.” Sâi zari Yesuŋâ a ambân itâ mâsikâziŋgip, “Mâsikâziŋga sânek. Kendonân nep ikâ zorâŋ âlip tuutuŋ? A kubikziŋgâziŋgâŋ mo a tâmbetzâŋgozâŋgoŋ?” ⁵⁻⁶Yatâ sâi zen den hâuŋâ mân sâwe. Mân sânetâ purikgurik op kin ziŋgitŋâ um kâtikziŋangât op umŋâ bâleip. A zo itâ dukuiŋ, “Bikâ tâŋtâŋ pa.” Sâi a bikŋâ pâi âlip oip. Yatâ oi ekŋâ Parisaio a, zen âimŋâ Herode arâpŋâ zen sot zorenâk zâk dap yatâ kunat sâm den âraguwe.

A ambân kâmutŋâ kâmutŋâ Yesugâren gam nanŋâwe.

⁷⁻⁸Yesu sot arâpŋâ saru sâtŋan âine a ambân kâmut patâ Galilaia hânân gâbâ sot Yudaia hânân gâbâ sot Yerusalem kamânân gâbâ sot Idumaio hânân gâbâ sot Yodaŋ too nâmbut zeŋgâren gâbâ sot Tiro Sidon zeŋgâren gâbâ, a kâmut patâ zo, ziŋâ Yesugât den siŋgi nâŋgâmŋâ ga Yesugâren minduwe. ⁹Yesuŋâ ziŋgitŋâ arâpŋâ itâ sâm dâzâŋgoip, ¹⁰“Wanŋâ ŋâi ga gootniŋan tâik.” A kâmut zorâŋ lân kwândâlenibegât sâm wanŋâgât sâip. A doŋbep kubikziŋgâmâip, zorat op a mâsekziŋootŋâ gootŋan âinam agom

kâbakneyangâwe. ¹¹ Ka a wâkeziŋpoot zorâŋ ko hânân gei pindiŋsâm zem kambârŋ sâm sâwe, “Gâ Anutugât nanŋâ op ândiat.” ¹² Yatâ sânetâ Yesuŋâ zikŋâ topŋâ zo a ambân laŋ mân dâzâŋgobigât sâm kâtigeip.

Yesuŋâ a kiin zagât gâsuziŋgip.

(Mt 10:1-4 Lu 6:12-16)

¹³ Yesu zâk bakŋâ nâin zâim a umŋandâ nâŋgâm sâlâpâzâŋgoip, zo zâŋgonsâi zâkkâren gawe. ¹⁴ Ganetâ a kiin zagât zâk sot ândibigât sâip. A kiin zagât zo itâ sâm dâzâŋgoip, “Zen âimŋâ a ambân den ŋiŋi âlipŋâ dâzâŋgobi.” ¹⁵ Yatâ sâm ko wâke molibigât imbânâ ziŋgip. ¹⁶ A kiin zagât zo, zengât kutziŋâ itâ, Simoŋ, Yesuŋâ kutŋâ nâi Petero sâm pindip. ¹⁷ Zebedaiogât nanzatŋâ Yakobo sot munŋâ Yohane, zekât kutzikŋâ Boanegesi sâip (niŋ denân ko, dinzikŋâ kundunduŋ yatâ opmap). ¹⁸ Andrea, Pilipo, Batolomaio, Mataio, Toma, Alipaiogât nanŋâ Yakobo sot Tadaio sot a nâi Simoŋ Zelote sot Yuda Karioto kamânân gokŋâ. ¹⁹ Yuda zâk ândim Yesu tirâpâzâŋgoi kâsa ziŋ gâsuwe.

Yesugât nâŋgâne kwakmak oip.

(Mt 12:24-32 Lu 11:14-23; 12:10)

²⁰ Yesu sot arâpŋâ mirin zâimŋâ nalem om ninat sânetâ a ambân kâmut patâ mindune ko nalem mân niwe. ²¹ Yesugât torerâpŋâ ziŋ itâ sâm gâsunam âiwe. A nâmbutŋandâ Yesugât umŋâ gulip uap sâwe.

²² Anutugât gurumin den zorat galem a nâmbutŋâ, zen Yerusalem kamânân gâbâ gam itâ sâwe, “Wâke zengât patâziŋâ Bezebuluŋâ umŋan gei kin, zorâŋ imbanŋâ pindi wâke moliziŋgâmap.” ²³ Sânetâ Yesuŋâ zâŋgonsâi zâkkâren âine den sumbuŋâ itâ sâm dâzâŋgoip, ²⁴ “Sataŋ zâk âlip zikŋak moliangâbap mo? Hân nâigât a zen ziiŋak agom kâsâpagone hânziŋâ kwamen zimbap. ²⁵ A nâi sot warâpŋâ, zen sârek op kâsa utne kâsâp âsagibap. ²⁶ Sataŋŋâ arâpŋâ zâŋgom moliziŋi sâi ko zâkkât nep kamânŋâ zorâgoot gulip opap.”

²⁷ Yesuŋâ yatâ sâmŋâ Sataŋgât den sumbuŋâ nâi itâ sâm dâzâŋgoip, “Mirâ mariŋâ, zâk kâwali op mirin tâi nâiŋâ zâim sikum kut nâi nâi laŋ mimbap? Zo mân orot. A zorâŋâ kâwali a zo kom kiŋ bik saam pam ko sikumŋâ âlip beŋan mimbap.”

²⁸⁻³⁰ Op ko Anutugât gurumin den zorat galem a, zen Yesu umŋan wâke ândiap sâwe, zorat itâ sâm dâzâŋgoip, “Nâ perâkŋak dâzâŋgobâ. Den bâliŋ top top zorat tosa birâbirâŋ, zo ziap. Ka a nâi zâk Tirik Kaapum mem gei kwâkŋangâm den bâliŋâ sâbap, zorat tosa ko mân birâbirâŋâ. Zo ko narâk dâp tap zâibap.”

Yesugât mamŋâ murâpŋâ.

(Mt 12:46-52 Lu 8:19-21)

³¹ Den yatâ dâzâŋgom tâi Yesugât mamŋâ murâpŋâ sombemân ga kin gibapkât den pane zarip. Oi Yesuŋâ a ambân osetziŋan tâi dukuwe,

32 “Mamgâ sot mun gatâ ga kin gem gânan se.” 33 Sâne a ambân tarâwe, zo zinjgitjâ itâ sâm dâzângoip, “Nâgât mamnâ sot murâpnâ, zo wanij zinjâ? 34 Nâgât mamnâ mun garâpnâ zi te. 35 Anutugât sâtnjâ nânjgâm lume, zen nâgât mamnâ mun garâpnâ ue.”

Arik maamaandijgât dâzângoip.

(Mt 13:1-9 Lu 8:4-8)

4 1 Yesujâ saru sâtnjan geim den sinji âlipnjâ dum dâzângoip. A ambân donjbej patâ mindune birâm wanjgâyân zâi tâip. A ambân zen sagân tarâwe. 2 Yesu zikjâ wanjgâ kwâkjan tapnjâ den sinji âlipnjâ sâm dâzângoip. 3 Den sumbuñjâ top top dâzângoip. Njâi itâ sâm dâzângoip, “Nâ sa nânjgânek. 4 A njâi keet maandijbam nebân arip. Âi maandij ko keetjâ nâmbutjâ mâtâbân gei zeip. 5 Zei nii zinjâ ga nem nanjgawe. Keet nâmbutjâ ko hân sinjtnjan gei zeip. Kât kwâkjan zeipkât kek takip. 6 Zo mirâsinj takâm maa irikirik pâi moip. Ândânjâ kât kwâkjan zeipkât maa egi hâlâlânjsâm moip. 7 Keet nâmbutjâ hibuk osetjan gei zeip. Oi kâmjâ taki hibukjâ kwârakuipkât bonjâ buj oip. 8 Keetjâ nâmbutjâ ko hân kelâkjoorân gei zeip bonjâ takâmñjâ bonjâ imbanjâ oip. Topnjâ njâigât 30 oi, njâigât 60 oi, njâigât 1 handeret. Bonzinjâ yatâ âsagiwe.” 9 Den yatâ sâmjâ itâ sâip, “A njâi kindapnootjâ ko den zi nânjgâbap.”

Den sumbuñjik dâzânjomâip, zorat den.

(Mt 13:10-17 Lu 8:9-10)

10 A ambân donjbej patâ âim nanjgâne a nâmbutjâ sot Yesu arâpnjâ zen zinjik tapnjâ den sumbuñjâ topnjâ mâsikawe. 11 Mâsikâne sâip, “Anutugât um topnan bagibaginanjgât den sumbuñjâ, zo zen nânjgâm kwâkâbigât sâsânj. Ka a nâmbutjâ ko topnjâ mân nânjgâbigât den sumbuñjâ dâzânjoman. A sanjijnjâ Yesaianjâ den njâi itâ sâm kulemguij,

12 ‘Umzinj mân âburei ko tosazinj zemzinjgâbapkât zen sinjzinandâ igikjâ ko ikpi, ka mân nânjgâm kwâkâbi. Kindapzinandâ nânjgâbi, ka mân nânjgâm kwâtâtibi.’

13 Zen ko den sumbuñjâ san, zorat topnjâ mân nanjge? Den sumbuñjâ nâmbutjâ sa dap dap yatâ nânjgâm kwâkâbi? Den sumbuñjâ san, zo topnjâ itâ. 14 Keetjâ maandij, zo ko den sinji âlipnjâ yatâ. 15-16 Keetjâ mâtâbân gei zeip, a nâmbutjâ yatâ ândime. Zen den sinji nânjgâne Satañjâ ga betzinjan mem âimap. 17 Keetjâ hân sinjtnjan gei zeip, zo ko a nâmbutjâ zo yatâ ândime. Zen den sinji âlipnjâ nânjgâm âknâlem ândine ko umzinjan mân gâsui ko narâkñjâ pânkânok mem ândibi. Sinji âlipkât kâmbam gâi ko loremjâ kektâ birâbi. 18 Keetjâ nâmbutjâ hibuk osetjan gei zeip, zo ko a nâmbutjâ yatâ ândim den âlipnjâ nânjgâm sâkzinanjgât kenjgât donjbej op ândime. 19 Hânjgât sikum zorat âknâle sot bâlinjâ top top, zo umzinjan geim sinji âlipnjâ zo koi bonjâ buj opmap. 20 Keetjâ

nâmbutŋâ hân kelâkŋan ge zeip, zorat dâp a nâmbutŋâ zen den âlipŋâ mem ândim bonŋâ muyagime. Nâmbutŋandâ 30, nâmbutŋandâ 60, nâmbutŋandâ 1 handeret. Bonŋâ yatâ muyagime.”

Âsakŋan ândiândigât den.

(Lu 8:16-18)

²¹Den ŋâi itâ târokwap sâip, “Zen kârâp sâum mirin zâim âmanŋan mân pam kwârakume. Kârâp sâum tâtatŋâ gobetŋan mân pame. Buŋâ. Tâtatŋan panetâ tapŋâ ko âsakŋâ âsagibap. ²²Kut ŋâi ŋâi hânân tik ziap, zo zemŋâ tik mân zimbap. Zo âsagem kagibap. ²³A ŋâi, zâk kindapŋootŋâ den zi nâŋgâbap.

²⁴Zen den nâŋge, zo nâŋgâm kwâtâtibi. A ŋâi, zâk den nâŋgâm kwâtâtei Anutuŋâ nâŋgânâŋgâ âlipŋâ târokwap pindâbap. ²⁵A ŋâi nâŋgânâŋgânŋoot, zo Anutuŋâ târokwap pindâbap. Ka a ŋâi zâk den mân nâŋgâm kwâtâtei ko Anutuŋâ birâm bekŋan mimbap.”

Anutugât ŋiŋi âlipkât mâtâp, zorat den sumbuŋâ.

²⁶Yesuŋâ den ŋâi itâ sâip, “Anutugât ŋiŋi âlip zorat mâtâp, zo itâ. ²⁷A ŋâiŋâ nebân keet maanderŋmap. A zo ŋâtik hilâm ândim zari keet zo kâmŋâ takâm zâimap. ²⁸A zo topŋâ mân ek nâŋgi ko hânŋâ too sot nalem pindi ko kâmŋâ takâm zâimap. ²⁹Zâim ilum opŋâ bonŋâ opmap. Oi zobâ bon sâlâpagoi sândum memap.”

Anutugât ŋiŋi âlipkât mâtâp zo ko nak keetŋâ yatâ.

(Mt 13:31-35 Lu 13:18-19)

³⁰Yesuŋâ den ŋâi târokwap itâ sâip, “Anutugât ŋiŋi âlip zorat mâtâp zo ko wanân dâpkwap sâbâ? ³¹Anutugât ŋiŋi âlipkât mâtâp, zo nak keetŋâ yatâ. Keet zo wakum keetŋâ yatâ. Keet zo nak nâmbutŋâ ombenjan. Keet zo mâiktâra. ³²Oi hânân kendindâ hibuk walâziŋgâm nakŋâ patâ lâmbatmap. Bâranŋan nii ga pam sândukŋan tapme.”

³³Yesu zâk den sumbuŋâ top top sâm, den âlipŋâ sâm dâzâŋgoip. ³⁴Nâŋgânâŋgâziŋŋgât dâp dâzâŋgoip. Oi sâm muyagem mân dâzâŋgoip. A ambân âim nanŋâne ko Yesu sot arâpŋâ ziiŋik tap sâm muyagem dâzâŋgoip.

Pibâŋâ Yesugât den lugip.

(Mt 8:23-27 Lu 8:22-25)

³⁵Hilâm zorenâk ŋâtiksâisâi Yesuŋâ waŋgâyân tap ko arâpŋâ itâ sâm dâzâŋgoip, ³⁶“Saru torengen âinâ.” Yatâ sâi zorâŋak waŋgâyân zâim a ambân kâmut zâmbam âiwe. Âinetâ waŋgâ nâmbutŋâ zen molimoli âiwe. ³⁷Âinetâ pibâ patâ koi saru âbâŋgum waŋgâ kâligen giarip. ³⁸Wangâ kâligen gei piksâbam oi Yesu zikŋâ waŋgâ murukŋan koremŋâ kâuk

kombân pam uman zem tâip. Zem tâi ko arâpnâ zen mângim dukum sâwe, “Kembuniñâ, nen saruyân geinamen. Gâ neŋgât mân nânġâm zem taat?” ³⁹Yatâ sâm mângine zaat pibâ sot saru itâ sâm dâzâkoip, “Hiriñsâm zeit.” ⁴⁰Sâi hiriñsâm ziwet. Oi arâpnâ itâ mâsikâziŋġip, “Zen wangât keŋgât ue? Zen dap yatâ mân nânġâm pâlâtân kwatnime?” ⁴¹Sâi zen keŋgât yâmbât op âragum sâwe, “Pibâ sot saru sot kut ñai ñai, zen diñâ lume. A zi zâk dap yatâ?”

Wâkeñâ bâu umziñan geiwe.

(Mt 8:28-34 Lu 8:26-39)

5 ¹Zen wangâyân zâim ko ba saru nâmbutken âiwe. Âim ko Gerasene hânân takâwe. ²Takâm hân kârâkñan zâine ko a ñai wâkeñoot, zâk mumuñâ zeŋgât kwagân gâbâ gâip. ³A munetâ kât mâtâpñan zâmbanmarâwe. Oi a zo zâk zoren zânzeku op ândei ko a ziñ gâsum tâk kâtikñandâ kin bikñâ saane ko tâk tiriktâruk ba âimâip. ⁴Añâ mân gâsum saabe yatâ. A zo kâwali imbañâ mem ândeip. Ñâtik sot hilâm dâp a zeŋgât kwagân sot mirâ kamân âtâñan zânzeku op ândeip. ⁵Den sâm kambân sot kât memñâ zikñâ agoyanġâmâip. ⁶A zorâñâ Yesu kârebân gâi ekñâ sârârâk kârâm ga pindiñsâip. ⁷⁻⁸Gâi ko Yesuñâ itâ sâip, “Wâke, gâ a umñan gâbâ takâm ba âinan.” Yatâ sâi ko a wâkeñoot, zâk den itâ sâm kambânġip, “Yesu Anutu patâgât nanñâ, gâ dap otnibam gaat? Anutugât mâteñan dâgobâ. Gâ sâknam mân niban.” ⁹Sâi ko Yesuñâ wâke mâsikip, “Gâ kutkâ ñai?” Mâsiki sâip, “Nen kutniñ kâmut. Nen ko doŋbeppñâ ândien.” ¹⁰Yatâ sâm Yesugâren itâ sâip, “Mânâk moliniñġana hân ñain âinat.”

¹¹Oi hân zoren bâu kâmut patâ parâñan ġendâk nem ândiwe. ¹²Wâke zen Yesuñâ sâi ayân gâbâ takâm âi bâu umziñan geibigât dukuwe. ¹³Oi Yesuñâ nânġâziŋġi ko wâke zen a umñan gâbâ takâm bâu umziñan ġinetâ bâu aksik zen sârârâk kârâm âi simân ġeim saruyân ġeim mom nanġâwe. Bâu bituk buñâ, 2 tausen yatâ muwe.

¹⁴Bâu galem a, zen zo ekñâ sârârâk kârâm âimñâ mâtâbân a ambân dâzânġom âiwe. Ziiñ kamânziñan âim den siñġi zo yatik dâzânġowe. A ambân ziñ siñġi zo nânġâmñâ iknam âim minduwe. ¹⁵Zen Yesugâren âim igâwe. A wâkeñoot ândeipñâ Yesu kiñ topñan petñâ lapñâ nânġânânġânġoot op a lumbeñâ op tâip. Yatâ tâi ekñâ ko a gawe, zo ziñâ keŋgâtziñanġât urâwe. ¹⁶Ka a nâmbut, a zo ek nânġâweñâ ko agât den siñġi sot bâu zeŋgât siñġi dâzânġowe. ¹⁷Den zo nânġâmñâ ko Yesuñâ zen sot mân ândibapkat sâm dukuwe.

¹⁸Yesuñâ wangâyân zâibam oi a wâkeñoot ândeipñâ Yesu sot âibat sâm kâtigeip. ¹⁹Sâi ko Yesuñâ kwâkânġanġâm itâ sâip, “Gâ âburem kamâñan âim a torerâpkâ zen sot ândiban. Oi Kembuñâ âlipñan kwatġigap, zorat siñġi torerâpkâ dâzânġoban.” ²⁰Sâi a zo âim Yesuñâ kubikñanġip, zorat

siŋgi kamân bâzagât tarâwe, zoren ândim a ambân dâzânŋoi nânŋâm imbanâziŋ buŋ oip.

Yesuŋâ ambân katep ŋâi mumuŋan gâbâ mânŋeip.

(Mt 9:18-26 Lu 8:40-56)

²¹Yesuŋâ wanŋâyân zâimŋâ saru nâmbutken âim ko sagân gei kiri a ambân ekŋâ ga minduwe. ²²Mindunetâ mâtâmâtâpâse namâ galem a ŋâi, kutŋâ Yairo, zâkŋâ gam Yesugât kiŋ topŋan geim pindiŋsâm itâ sâm kâtigeip, ²³“Bâratnâ mumbam uap, gât ko âi bikŋan gâsuna âlip op zaat ândibap.”

²⁴Yatâ sâm dukui Yesu zâk sot arip. A ambân donŋbep, ziŋâ mem oset kwâkŋanŋâm âiwe. ²⁵Ambân ŋâi osetziŋan ândeip, zâk gilâm gem ândeip. Yatâ op ândei kendon patâ kiin zagât yatâ âkip. ²⁶Oi kubikkubik a ziŋ nep tuum osimŋâ mân kubigâwe. Kubikŋanŋânâ sâne zorâŋjak patâ oip. Sângânŋâ kwâlâziŋgâm gâi kât sot sikum motŋâ buŋ op nanŋip. ²⁷Ambân zorâŋâ Yesugât den siŋgi nânŋâm ko a ambân osetziŋan gâbâ Yesu kândâtŋan gam hâmbânjan weegip. Ambân zo zâk itâ nânŋâm ko oip. ²⁸Hâmbânâ weebat, zo ko âlipnâ upat sâip. ²⁹Weem zorâŋjak gilâm kârâksâi sâkŋâ âlip oi nânŋip. ³⁰Oi Yesu zâk imbânâ ŋâi gei nânŋip. Nânŋâm puriksâm mâsikâziŋgâm sâip, ³¹“Ŧâiŋâ hâmbânan weegap?” Sâi arâpŋâ zen dukuwe, ³²“Wangât sat? A ambân donŋbep patâ haamgoge, zo ka.” Sânetâ Yesu zâk ambân weegip, zo ek kârui. ³³Oi ambân zo mâsek âlip oi nânŋip, zorat umŋâ sâtânŋui sânam sâmbui Yesugât kiŋ topŋan gei pindiŋsâmŋâ topŋâ sâm muyageip. ³⁴Sâm muyagei Yesuŋâ itâ sâm dukui, “Gâ nânŋâm pâlâtân kwâtnimat, zorat op âlipkâ uat. Âlip op ko umgâ diim gei ândiban.”

³⁵Yesuŋâ ambân zo yatâ dukum kiri a nâmbutŋâ mâtâmâtâpâse namâ galem a mirin gâbâ gam sâwe, ³⁶“Bâratkâ muap, zorat patâ mirâgan mân diim zâiban.” Yatâ sâne Yesu zâk den zo nânŋâm mâtâmâtâpâse namâ galem a itâ dukui, ³⁷“Mân keŋgât ot. Gâ nâgât nânŋâm pâlâtân kwatnina bâratkâ âlip upap.” Yatâ sâmŋâ a ambân kâmut zo mân gabigât sâm zâmbam arip. Petero sot Yakobo sot zâkkât munŋâ Yohane, zejagâk sâi ârândân âiwe. ³⁸Âi takâne mirin a ambân zen âigirâp patâ op tatne ziŋgirip. ³⁹Ziŋgit ko mirin zâimŋâ a ambân itâ dâzânŋoip, “Wangât isem te? Ambân zi mân muap. Zâk yen uman zem taap.” ⁴⁰Sâi nânŋâm girânŋanŋâwe. Oi sâi geim nanŋâne ambân katepkât ibâ mam sot arâpŋâ karâmbut sâi ambân katep zeibân bagiwe. ⁴¹Yesuŋâ ambân zo bikŋan gâsumŋâ ziiŋ denân sâip, “Talita kumi (niiŋ denân ko, Ambân dâgoga zaat).” ⁴²Sâi zorenâk ambân zo zaat âim gâip. Ambân katep zo kendonŋâ kiin zagât yatâ. Yatâ oi ekŋâ imbanâziŋ buŋ oi sâlâpziŋan zim kirâwe. ⁴³Yesuŋâ siŋgi zorat a ambân laŋ mân dâzânŋobi sâm kâtigeip. Oi ambân zo nalem pindâne nimbapkât sâm dâzânŋoip.

Nasarete kamân goknâ, ziŋ Yesu birâŋaŋgâwe.

(Mt 13:53-58 Lu 4:16-30)

6 ¹Yesu zâk mirâ kamân zo birâm kamânŋan ari arâpŋâ molim âiwe. ²Âi ândei Yuda zengât kendon narâkŋâ oi mâpâmâpâse namin zâi siŋgi âlipŋâ sâŋm dâzâŋgoi a doŋbep ziŋ den siŋgi âlipŋâ nâŋgâm imbaŋâziŋ buŋ oi itâ sâwe, “Den siŋgi âlipŋâ zi nâiŋâ kwâkâm pindap? Ijâiŋâ nâŋgânâŋgâ patâ zi pindap? Kut nâi nâi tuutuunâ, zo topŋâ dap yatâ? ³Zâk mirâ tuutuunâ a. Zo Mariagât nanŋâ. Zâkkât murâpŋâ Yakobo, Yose, Yuda, sot Simon, zengât âtâziŋâ zo. Ka garâpŋâ osetniŋan ândie.” Yatâ sâŋm zâkkât nâŋgâne giginâ oip. ⁴Oi Yesuŋâ itâ sâŋm dâzâŋgoip, “Propete nâi zâk kutsiŋginâ kamân dâp laŋ kârâm ari kamârâp sot torerâpŋâ, ziŋ ko nâŋgâne yenŋâ opmap.” ⁵Yatâ ândiwegât Yesuŋâ zengâren nep patâ tuubam kwagip. Zâk a mâsekziŋoot kânok kânok weeziŋgi âlip urâwe. ⁶A ambân doŋbep patâ umziŋandâ aŋgân kârâwegât nâŋgi yâmbât oip. Oi kamân torenŋâ ginŋen, zengâren âi den siŋgi âlipŋâ dâzâŋgoip.

Arâpŋâ kamân dâp den siŋgi âlipŋâ sâbigât sâŋgonzâŋgoip.

(Mt 10:5-15 Lu 9:1-6)

⁷Yesuŋâ sâi arâpŋâ gane ko zagât zagât âi den siŋgi âlipŋâ sâbigât sâŋgonzâŋgoip. Wâke moliziŋgâbigât imbaŋâ ziŋgâm itâ sâŋm dâzâŋgoip, ⁸“Zen tânziniŋk mem âibi. Zen mâtâpkât naleŋ sot kât sot irâ mân mem âibi. ⁹Ki pâke zo ko mem ândibi. Hâmbâ ko umŋan sâkŋan buŋâ, kânogâk mem âibi.” ¹⁰Yatâ sâŋm dâzâŋgoip, “Kamân nâi âimŋâ mirâ zâibi, zorenâk tâtat mâme opŋâ gem kamân nâiŋ âibi. ¹¹Kamân nâi takâne a ambân ziŋâ mân buku otziŋgâŋmŋâ dinziŋâ birâne kândâtzâŋgom ko kinziŋan gwapgwap lâŋ gâbârine gei topziŋâ nâŋgâbi. Zen yatâ opŋâ kamân zo birâm âibi.” ¹²Yatâ sâi zen âimŋâ a ambân umziŋ melâŋbigât den sâŋm dâzâŋgowe. ¹³Wâke doŋbep moliziŋgâwe. A mâsekziŋoot doŋbep kelâk sâŋgonziŋgâm kubiziŋgâwe.

Herodeŋâ sâi Yohane kuwe.

(Mt 14:1-12 Lu 3:19-20; 9:7-9)

¹⁴Yesugât den siŋgi laŋ kârâm a kutâ Herodegâren ari nâŋgip. A nâmbutŋâ ziŋâ Yesugât itâ sâwe, “Yohaneŋâ too sâŋgonziŋgip, zâkŋâ mumuŋan gâbâ zaat kâwaliŋoot ândiap.” ¹⁵A nâmbutŋandâ Yesugât itâ sâwe, “Zâk Elia zaat ândiap.” Sâne nâmbutŋandâ itâ sâwe, “Zâk Propete nâi, Propete sâŋginâ yatâ.” ¹⁶Herodeŋâ den zo nâŋgâm sâip, “Buŋâ. Yohane sa gânduŋ kârâm mânâŋgârâwe, zâkŋâ zaat ândiap.”

¹⁷Herode zâk mârumŋan kâwali a sâŋgonzâŋgoi Yohane gâsum tâk namin parâwe. Mârum ombenjan Herodeŋâ munŋâ Pilipo zâkkât ambinŋâ

Herodia beknjan meip. Ambân zâkkât opnâ Yohanejâ Herode itâ dukuip. ¹⁸“Gâ mungangât ambân mein, zo mân dap uap.” ¹⁹Yatâ sâi ko Herodegât ambinjâ Herodia, zâk Yohane gât um kâlak nângâm ândeip. Yohane kumbat sâm matâp kârum ândeip. ²⁰Herodejâ ko Yohane a târârak sot âlipnâ sâmnâ hurat kwâknangâm galem ândeip. Herodejâ Yohane gât den nângâm um zagât oip. Oi lanj dijâ zo nângâm âknjâleip.

²¹Oi Herodianjâ Yohane kumbap sâm matâp itâ muyageip. Herodegât âsaâsagin narâknâ mâte oi sii nalem om a sâtjâ sot kâwali a patâ sot Galilaia hânân gâbâ a zâizâinjâ minduzingâm nalem zingip. ²²Mindunetâ ko Herodia bâratjâ, zâk mâteziñan zâi kep ândeip. Kep ândei Herode sot arâpnâ zinj eknâ âknjâliwe. Herodejâ ambân itâ sâm dukuip, “Gâ wan mo wangât otgigap? Sâna gibâ.” ²³Yatâ sâm a patâ mâteziñan sâm kâtigeip, “Wan mo wangât otgigi âlip sâna gibat. Hânnañgât sâna âlipnâ mânângât toren gibat.”

²⁴Ambân zo âknjan âi mamnâ mâsikâm sâip, “Nâ wan wangât sâbâ?” Sâi mamnandâ dukuip, “Yohane too sanjonzingip, zâkkât gândujâ mânângât kâuknâ niban.” ²⁵Sâi ambân zo sârârak kârâm âim a kutâgâren itâ sâip, “Yohane too sanjonzingip, zâkkât gânduj mânângât kâuknâ hâkop patin pam ni.” ²⁶Herodejâ den zo nângâm pârâkpm umnâ bâleip. Zâk a sâtjâ zengât mâteziñan sâm kâtigeip, zorat op zo bon upapkât sâi dijâ nângip. ²⁷⁻²⁸Kegâk kâwali a nâi Yohane gât kâuknâ mem gâbapkât sanjonguip. Kâwali a zo tâk namin âim Yohane gânduj mânângât kâuknâ hâkop patin pam mem ga ambân zo pindip. Ambân zorâñ memnâ mamnangâren mem arip. ²⁹Oi Yohane arâpnandâ sinji zo nângâm âi kâambarâñ mem hanguwe.

Yesu arâpnâ âburem gawe.

³⁰Aposolo zen âburem ga Yesugâren mindum ko kut nâi nâi urâwe, zorat den sinji dukum nangâwe. Den sinji âlipnâ sâwe, zorat dukuwe. ³¹Narâk zoren donbep patâ târotâroyâk mindum âim gawe. Âim ganetâ zen dap op nalem nimbe. Zorat Yesujâ arâpnâ itâ sâm dâzângoip, “Zen ganetâ a mân ândiândiñan âi ândeindâ sâkniñ sânduksâik.” ³²Oi zen ziiñik wangâyân zâim a mân ândiândiñan ba âiwe. ³³Ka a ambân kâmut zingitnetâ âine kamânñâ kamânñâ mindum sârârak kârâm âim zinjon âim takâwe.

Yesujâ a 5 tausen yatâ nalem zingip.

(Mt 14:13-21 Lu 9:10-17 Yo 6:1-13)

³⁴Oi Yesujâ wangâyân gâbâ gem gamnâ a ambân kâmut patâ zingiri râma galem a bunâ, yatâ ândiwe. Yesujâ zo yatâ zingitnâ umnâ nângip. Yatâ zingitnâ zorâñak den sinji âlipnâ donbep dâzângoip. ³⁵⁻³⁶Mirâsinj geibâ sâi arâpnâ zinjâ Yesugâren âim sâwe, “Zi mân ândiândiñan

ândeindâ nâtiksapkât a ambân zâmbana kamân tap ariabân âim nalem sângân mem nimbi.” ³⁷Sânetâ itâ sâm dâzânngoip, “Wangât âibigât se? Ziñâ nalem nâi ziñgânek.” Sâi itâ dukuwe, “Nen âim kât 2 handeret yatâ zorân nalem kwâlâm ga ziñgânatkât sat?” ³⁸Sâne itâ sâm mâsikâziñgip, “Zengâren nalem dabutâ ziap, zo âi iknek.” Sâi zen âi ekñâ dukuwe, “Nalem bâtnâmbut sot saru zuuñâ zagât.”

³⁹Sânetâ Yesuñâ sâi a zen hibuk kwâkñan kâmutñâ kâmutñâ ge tarâwe. ⁴⁰Tengâ nâi 1 handeret, tengâ nâi 50, yatâ tarâwe. ⁴¹Tatnetâ Yesuñâ nalem bâtnâmbut sot saru zuu zagât mem siñâ sumbemân ek sâiwap sâm sonpam ziñgip. Nalem zo mamuñ arâp ziñgi ziñâ kâsâpkum a ziñgâwe. Saru zuuñâ kâsâpkum ziñgi yatik urâwe. ⁴²Oi zen aksik nem âkon urâwe. ⁴³Nalem sot zuu buputñâ tâip, zo mine irâ kiin zagât piksâip. ⁴⁴A nalem niwe, zo ko 5 tausen yatâ.

Yesuñâ saru kwâkñan lânj lânj arip.

(Mt 14:22-23 Yo 6:15-21)

⁴⁵Oi Yesuñâ sâi arâpñâ wañgâyân zâim ândiren Besaida kamânângen âiwe. Yesu zik ko a ambân zâmbanbam tâip. ⁴⁶Yesuñâ kândâtziñ kelikñâ ninâu sâbam bâkñan zarip. ⁴⁷Îâtiksâi wañgâ saru tânâmñan âim tâi Yesu zikñik saru sâtñan tâip. ⁴⁸Oi pibâ sângânziñan gâbâ gâi âinam osim birañâwe. Oi Yesuñâ ziñgitñâ hañsâsâgât nâtikñâ saru kwâkñan lânj lânj zengâren âim walâziñgâbam oip. ⁴⁹Yesuñâ saru kwâkñan ari ek wâke gaap sâm kenğât urâwe. ⁵⁰Zen aksik ekñâ kenğât patâ urâwe. Yatâ utne den itâ sâm dâzânngoip, “Zen umziñ diim geik. Ninak gaan. Zen mân kenğât utnek.” ⁵¹Yatâ sâm wañgâyân zari pibâ hiriñsâip. Hiriñsâi a zen imbañziñ buñ oip. ⁵²Nalem ziñgip, zorat topñâ mân nâñgâwe. Nâñgânâñgâziñ mân pâroñsâip, zorat.

⁵³Saru nâmbutken âim Genesarete hânân takâm wañgâ saawe. ⁵⁴⁻⁵⁵Wañgâyân gâbâ gine zorâñak a ambân ziñ Yesu ekñâ kamân dâp âimñâ a mâsekziñoot helân aam minziñgâm Yesugâren gawe. ⁵⁶Yesuñâ kamân patin sot mâik mâigân ari ko a ambân mâsekziñoot sombemân zâmbane âi hâmbâ murukñan gâsum âlipziñ upigât Yesu dukune nâñgip. Dukune nâñgi hâmbâñan gâsum âlipziñ urâwe.

Parisaio a sot Yesu, zen den âraguwe.

(Mt 15:1-9)

7 ¹Parisaio sot Yerusalem kamânân gâbâ Kembugât gurumin den zorat galem a, zen Yesugâren ga minduwe. ²Oi Yesu arâpñâ osetziñan gâbâ nâmbutñandâ Parisaio a zengât den mân luwe. Zen bitziñ mân sañgon nalem nine ziñgirâwe. ³Parisaio sot Yuda a aksik patâ, zen bitziñ sañgon nalem nemarâwe. Sâkurâpziñ zengât den lum yatâ opmarâwe. ⁴Zen mindumindu sombemân gâbâ gam too sâñgonñâ nalem

nemarâwe. Oi zorik buñâ. Âmanj sot hâkop sanjonsanjon sot kut ñai ñai nâmbutjanğât sâkurâpziñanğât den, zo lum ândiwe. ⁵Zorat Parisaio sot Kembangât gurumin den zorat galem a, zen Yesu mâsikâm sâwe, “Arâpkâ wangât sâkurâpniñ zengât den kom bitziñ mân sanjon naleme?” ⁶Sânetâ itâ sâmbâ dâzânğoi, “Sarâ a zen. Zengât op Propete Yesaianğâ Anutugât den itâ sâmbâ kulemgoip,

‘A kâmut zi lâuziñandik mâpâsenime. Umziñandâ ko birâanime.

⁷Oi den bonjanğât hâuñâ a ziñ den sâmbâ kwâkâm anğame. Zen lâuziñandik mâpâsenime, nâ zorat nânğa yen opmap.’

⁸Zen Anutugât gurumin den zo birâne gei a denâk lum ândime. ⁹Zen ziñâ nânğânânğâyân gâbâ den zo mem ko Kembangât gurumin den zo birâm mâtâp ñain âime. ¹⁰Mose zâk Anutugât gurumin den itâ sâmbâ dâzânğoi, ‘Gâ ibâ mamğâ sâtzik lum hurat kwatzikâban. Ñai zâk ibâ mamğâ sâmbâ bâliñan kwatzikâbap, zo kune mumbap.’ ¹¹Zen ko itâ sâme, ‘A ñai zâk ibâ mamğâ itâ dâzâkobap. Kut zo zo zikâbam, zo Anutugât siñgi sâmbâ paan.’ ¹²Yatâ dâzâkoi zen diñâ mem kâtikjan pam mam ibân kore otzikâbâ sâmbâ mâtâp pâke kwâkjanğame. ¹³Yatâ op Anutugât den komñâ sâkurâpziñanğât den lum game. Oi zorik buñâ kut ñai ñai nâmbutjâ yatik upme.”

Kut ñai ñai niniñandâ a um mân sumunkomap.

(Mt 15:10-20)

¹⁴Yesuñâ yatâ sâmbâ a ambân dum minduziñgâm itâ sâmbâ dâzânğoi, “Nâ den dâzânğua zen aksik nânğâm kwâkânek. ¹⁵Kut ñai ñai nine tep kâmbodziñan geimap, zorân mân sumunkomap. Ka umziñan gâbâ kopgâmap, zorân ko sumunkomap. ¹⁶A kindapņoot zorân den zi nânğâbap.”

¹⁷Yatâ sâmbâ birâziñgâm mirin zari arâpñâ ziñâ den sumbuñâ topjanğât mâsikâwe. ¹⁸Mâsikânetâ sâip, “Zen yatik um nânğânânğâziñâ buñ ândime? Topñâ itâ mân nânğame? Kut ñai ñai tep kâmbodziñan geimap, zorân dabân sumunkomap? ¹⁹Zorân umziñan mân âimap. Zo yen tep kâmbodziñan giari mem kubigi mâtâpñan geimap.” Yesu zâk yatâ sâmbâ nalemgât den sâmbâ nâmbâsâpkoip. ²⁰Oi den ñai itâ sâip, “Umziñan gâbâ kopgâmap, zorân ko sumunkomap. ²¹A umân gâbâ den itâ kopgâmap. Nânğânânğâ bâliñâ, âkñâle nep, kâmbu. ²²Kâmbam ku, ambân mem birâbirân, sarâ, zâizâiñâ, um kâtik, den bâliñâ sot bâliñâ top topñâ. ²³Bâliñâ sâlâpkuan, zorân a umziñan gâbâ kopgâi sumunkomap.”

Grik ambân ñai Yesugâren gâip.

(Mt 15:21-28)

²⁴Yesu zâk kamân zo birâm âim Tiro Sidoñ kamân zagât zo zengâren takip. Takâm mirâ ñain zâim tik tap nânğâbat sâip. Oi dap yatâ tik tâpap?

²⁵Taki zorenâk ambân ñâi zâk siŋgi nâŋgip. Zâkkât bâratŋâ wâkeŋâ zâk sot ândeipkât ga Yesugât um topŋan pindiŋsâip. ²⁶Ambân zo Grik ambân Siro-Poinika gokŋâ. Zâk bâratŋaŋgât umŋan wâke zo molibapkât dukuiip.

²⁷Dukui Yesuŋâ itâ sâip, “Katep zengât nalemem wâu ziŋgindâ mân dâp upap. Katep zen nalemem ninetâ ko buputŋâ zo mem wâu ziŋgânat.”

²⁸Sâi ambânŋâ den itâ mâburem pindip, “Kembu, zo nâŋgan. Ka katep ziŋâ nalemem nine gwapgwapŋâ gei wâu zen laŋdâ nime.”

²⁹Oi Yesugoot itâ sâm dukuiip, “Den zo yatâ sat, zorat op ko nâŋgâgigan. Âi eknan. Wâkeŋâ bâratkâ birâŋaŋgap.” ³⁰Sâi ambân zo âimŋâ mirâŋan zâim egip. Wâkeŋâ bâratŋâ pam ari nâŋzam tâip.

A diŋ buŋ kubikŋaŋgip.

³¹Yesu zâk Tiro kamânân gâbâ puriksâm Sidoŋ kamân walâmŋâ kamân bâzagât zengâren takâmŋâ Galilaia saruyân takip. ³²A nâmbutŋâ, ziŋâ a ñâi kopa, kindap bâpsâsâŋ diim gam Yesuŋâ weebapkât dukuwe. ³³Dukune nâŋgâm a zo diimŋâ ginŋan pâi zikŋik kiri Yesu zâk bikŋandâ kindapŋan weemŋâ bikŋan tâpkum nâmbâlamŋan weegip. ³⁴Yatâ opŋâ sumbemân egi zaari yaak memŋâ ziŋ denân sâip, “Epata (niŋ denân ko, pâroŋsâ).” ³⁵Yatâ sâi a kindapŋâ pâroŋsâi nâmbâlam âburei den âlip sâip. ³⁶Oi Yesu zâk den siŋgi zo mân sapsubigât dâzâŋgoip. Yatâ sâi zen ko kâtigem sâne laŋ kârâm arip. ³⁷Zen âiwap pamŋâ itâ sâwe, “Kut ñâi ñâi tuugi âlip opmap. Kindapziŋ bâpâsâŋ kubikziŋgâmap. A dinziŋ buŋ den muyagem ziŋgâmap.”

Yesuŋâ a ambân 4 tausen nalemem ziŋgip.

(Mt 15:32-39)

8 ¹Narâk zoren a ambân kâmut patâ Yesugâren mindum nalemem buŋ ândine Yesuŋâ arâpŋâ minduziŋgâm dâzâŋgoip, ²“A ambân kâmut zi sirâm karâmbut nen sot ândimŋâ tepziŋaŋgât mue, zorat umnâ nâŋgan. ³Zen nalemem buŋâ sâŋgonzâŋgoindâ sâi mâtâbân âim nalemgât tâmbetagobe. Nâmbutŋâ zen kamân kârebân gâbâ gawe, zorat.” ⁴Yatâ sâi arâpŋâ ziŋ itâ sâm dukuwe, “A mân ândiândiŋan ândiengât dap yatâ nalemem muyagem ziŋgânat?” ⁵Sâne itâ mâsikâziŋgip, “Zengâren nalemem dabutâ ziap?” Sâi ziŋâ sâwe, “Nâmburân zagât ziap.” ⁶Dukune sâi a ambân mindumŋâ hânân ge tarâwe. Ge tatne Yesuŋâ nalemem nâmburân zagât zo memŋâ sâiwap sâm sonpam namuŋ ziŋgip. Arâpŋâ ziŋgi mem kâsâpkum a ambân ziŋgâwe. ⁷Oi Yesu arâpŋâ zen saru zuuŋâ mâik bitugâk zagât mo karâmbut yatâ zo Yesu pindâne mem sâiwap sâm a ambân ziŋgâbigât arâpŋâ dâzâŋgomŋâ ziŋgip. ⁸A ambân kâmut, zen nalemem nem âkon urâwe. Yesu arâpŋâ zen nalemem buputŋâ tap arip, zo mindune irâ nâmburân zagât zoren gei piksâip. ⁹A ambân niwe, zo 4 tausen yatâ. Nine ko Yesuŋâ sâŋgonzâŋgom zâmbâri ba âiwe.

Yesuŋâ Parisaio a girem dâzâŋgoip.

(Mt 16:1-4 Lu 12:54-56)

¹⁰Yesuŋâ a ambân sâŋgonzâŋgoi âine sâp kânok zikŋâ sot arâpŋâ waŋgâyân zâim Dalimanuta hânân âi takâwe. ¹¹Zoren ândinetâ Parisaio a, zen Yesugâren gam zâk sot âraguwe. Ziŋâ itâ dukuwe, “Sumbemân gâbâ imbanâ ŋâi gei sen mârât kulem ŋâi kona iknâ” Zo mâsikâm topŋâ iknam sâwe. ¹²Yatâ sâne Yesuŋâ yaak op mâsikâziŋgâm sâip, “Narâk ziren a zen wangât op top likuliku kulem âsagibapkât se? Perâkŋak dâzâŋgobâ. A zo zen kut zo mânâk tirâpziŋgobat.” ¹³Yatâ sâmjâ birâziŋgâm arâpŋâ diiziŋgi waŋgâyân zâim saru nâmbutken âiwe. ¹⁴Arâpŋâ zen nalemgât nelâmzâŋgoi âiwe. Nalem kânogâk waŋgâyân tâip. ¹⁵Oi Yesuŋâ arâpŋâ girem den itâ dâzâŋgoip, “Zen Parisaio sot Herode zengât sii dangâtŋâ nalemziŋan mân pam om nimbi.” ¹⁶Yesuŋâ yatâ sâmjâ dâzâŋgoi ko kwakŋâ âragum sawe, “Nalemgât nelâmnâŋgoi birâm gen, zorat sap?” ¹⁷Den yatâ sâmjâ tatne Yesugât kindapŋan giari nâŋgâm itâ sâmjâ dâzâŋgoip, “Nalemgât nelâmzâŋgoip, zorat wangât âragum te? Zen den zorat topŋâ mân nâŋge? Umziŋâ mân pâronŋsap?” ¹⁸Zen sinziŋandâ mân ikme? Kindapziŋandâ den mân nâŋgame? Kut zo orâwan, zo mârûm nelâmzâŋgoi mân nâŋge? ¹⁹Nâ nalem bâtnâmbut kâsâpkum a 5 tausen ziŋgâwan. Oi buputŋâ zo sândune irâ dabutâ giarip? Mâsikâziŋgi sâwe, “Kiin zagât.” ²⁰Sâne sâip, “Nalem nâmburân zagât kâsâpkum a ambân 4 tausen ziŋgindâ buputŋâ sândune irâ dabutâ piksâip?” Mâsikâziŋgi dukum sâwe, “Nâmburân zagât.” ²¹Sâne dâzâŋgoip, “Wangât umziŋ tok mân pâronŋsap?”

A siŋâ bâpsâsâŋ mem kubikŋangip.

²²Yesu sot arâpŋâ, zen âi Besaida kamânân takâne a sen ŋâtâtik ŋâi Yesugâren diim gam bikŋandâ weebapkât dukuwe. ²³Dukunetâ Yesuŋâ a siŋâ bâpsâsâŋ zo bikŋan gâsumŋâ kamân ginŋan âim siŋan tâpkum bikŋandâ kâukŋan pam itâ dukuip, “Gâ kut ŋâi ŋâi, zo eksat mo buŋâ?” ²⁴Yatâ mâsiki ekŋâ sâip, “Nâ a ziŋgitsandâ nakkât tobat yatâ op âim gam kinze.” ²⁵Dum zagâtŋâ Yesuŋâ siŋan weegi a zo siŋâ ânâŋgâri kârebân sot pâŋkânogân, zo ek kwâtâteip. ²⁶Oi Yesuŋâ sâŋgongum sâip, “Gâ kamân patin mân zâim tigâk mirâgan zâi.”

Peteronâ Yesugât topŋâ sâmjâ kâkŋan kwâip.

(Mt 16:13-20 Lu 9:18-21)

²⁷Yesu sot arâpŋâ, zen Kaisarea kamân patâ a kutâ Piliponâ sâi tuuwe, zorat kamân mâik mâik, zengâren âiwe. Mâtâbân âim Yesuŋâ arâpŋâ mâsikâziŋgâm sâip, “A zen nâgât ŋâi sâme?” ²⁸Mâsikâziŋgi itâ sâmjâ dukuwe, “Yohane too zaŋgonziŋgip sâme. Nâmbutŋandâ ko Elia

sâme. Nâmbutjâ zen Propete nâi sâme. Gâgât yatâ sâme.”²⁹ Sânetâ ko mäsikâziŋgip, “Ka ziiŋâ ko nâgât nâi sâme?” Sâi Peteroŋâ itâ dukuip, “Bâlijan gâbâ mâkâniŋgâban. Gâ Kristo.”³⁰ Yatâ sâi ko a nâmbutjâ laŋ mân dâzâŋgobigât sâmb kâtigeip.

Yesu zâk mumbapkât siŋgi den dâzâŋgoip.

(Mt 16:21-28 Lu 9:22-27)

³¹Narâk zoren topkwapjâ den itâ sâmb muyageziŋgip, “A bonjâ, nâ gâtâm sâknâm nâŋgâbat. A patâ sot tirik namâ galem a patâ sot Anutugât gurumin den zorat galem a, ziŋâ gâsânom none momjâ sirâm karâmbut tapjâ zaatpat.”³² Den zo sâmb kâkŋan pam dâzâŋgoip. Dâzâŋgoi ko Peteroŋâ diim kwâkâŋaŋgâm dukuip. ³³Dukui Yesuŋâ puriksâm arâp ziŋgitjâ Petero kwâkâŋaŋgâm sâip, “Sataŋ, gâ siriksâ. Gâ den sat, zo Anutugât den bujâ. Zo a den.”

Yesu sot ândiândiŋaŋgât den.

³⁴Yesuŋâ sâi a ambân kâmut tarâwe, zen sot arâpjâ gane itâ sâmb dâzâŋgoip, “Zen nâ moliniâ sâmb um sâkziŋaŋgât den birâm poru nakziŋ lumjâ nâgat mâtâp, zo laŋbi. ³⁵Zen ândiândiziŋ aŋgân kârâbi, zo ko gulipzâŋgobap. Zen nâgât opjâ sot den siŋgi âlipkât op ândiândiziŋ birâbi, zo ko ândiândi bonjâ muyagibi. ³⁶Zen hâŋgât kut kiŋ kiŋ mem ândiândiziŋ buŋ oi wan wan âlipjâ zemziŋgâbap? ³⁷Zen dap yatâ ândiândiziŋ suup mei târokwap ziŋgâbap? ³⁸Zengâren gâbâ nâi zâk a ambân ândi mâmanziŋ bâliŋâ zi, zengât oserân ândim kwâimbânibap mo dinangât nâŋgi aŋunŋoot upap, zâkkât a bonjâ, nâjâ Ibânangât sumbem âsakjâ sot kâwali a zen sot gamjâ a zo yatik kwâimbânangâbat.”

Yesuŋâ holi tobat âlipjâ oip.

(Mt 17:1-13 Lu 9:28-36)

9 ¹Yesuŋâ itâ sâmb dâzâŋgoip, “Nâ perâkŋak dâzâŋgobâ. A kinze zi, nâmbutjâ zen mân mune Anutu um topŋan ândiândiŋaŋgât narâk oi zorâŋâ imbaŋaŋoot âsagei ikpi.”

²Yesu zâk sirâm nâmburân kânok ândim Petero sot Yakobo sot Yohane diiziŋgi bak kârebân zâiwe. Zen ziiŋik zoren tatne Yesugât holi tobatjâ nâi âsageip. ³Yesugât hâmbânjâ zo kâu timan timan. Aŋâ mân tuutuujâ yatâ oip. ⁴Oi Mose sot Elia zorenâk muyagem gam Yesu sot den den urâwet. ⁵Oi Peteroŋâ Yesu den itâ sâmb dukuip, “Patâniŋâ, mat nâi zi ândien. Zorat silep karâmbut tuunâ. Gâgât nâi, Mosegât nâi, Eliagât nâi.” ⁶Yesu arâpjâ zen keŋgât op sânamziŋ sâmbui Peteroŋâ laŋ sâip. ⁷Yatâ utnetâ sasa nâi gei kwâtepzâŋgoip. Sasa kâligen gâbâ den nâi itâ âsageip, “Zi nannâ. Umnâ zâkkâren kinzap. Ziŋâ diŋâ nâŋgâm biraŋbi.” ⁸Arâpjâ zen den yatâ nâŋgâm zorâŋak ek kârune buŋ oi Yesu zikŋik kiri igâwe.

⁹Bâkñan gâbâ gem gam tatne Yesuñâ arâpñâ itâ sâmbâ dâzângoip, “Zen wan wan ikse, zo a ambân mân dâzângone a bonñâ, nâ mumuñan gâbâ zaatpat.” ¹⁰Yatâ sâmbâ dâzângoi arâpñâ zen den zo nângâm kwakñâ itâ âraguwe, “Mumuñan gâbâ zaatzaat sap, zorat top dap yatâ.?” Oi kut ñâi igâwe, zorat siñgi a ambân mân dâzângowe. ¹¹Zen Yesu itâ mâsikâm sâwe, “Kembugât gurumin den zorat galem a, zen wângât itâ sâme? Eliañâ Kristo kândom okñangâm takâbap.” ¹²Yatâ sâmbâ mâsikâne sâip, “Elia perâkñak kândom gam kut ñâi ñâi ek kubikpapkât sâsâñâ. Oi bet ko a bonñâ nâ sâknam patâ nim kâbakñenibi. Nâgât op Kembugât ekabân dapkât op yatâ kulemguwe? ¹³Eliagât itâ dâzângobâ. Elia mârûm ga ândei kut ñâi ñâi zo lañ okñangâwe. Anutugât ekabân den kulemguwe, zo yatik okñangâwe.”

Yesu arâpñâ, zen wâke molim osiwe.

(Mt 17:14-21 Lu 9:37-43)

¹⁴Yesu sot arâpñâ karâmbut bâkñan gâbâ gem arâpñâ nâmbutñâ zengâren gam igâwe. A ambân doñbep patâ haamzângom kine Kembugât gurumin a zen Yesugât arâpñâ sot âragum tarâwe. ¹⁵A ambân aksik, zen Yesu ekñâ pârâkñam zâkkâren sârârâk kârâm âim sâtâre okñangâwe. ¹⁶Yesuñâ mâsikâziñgip, “Zen wan den sâmbâ ârague?” ¹⁷Sâi a zengât oserân gâbâ a ñâiñâ itâ dukuip, “Patâ, wâke kopañâ nannangât umñan gei tâi gâgâren diim gaan. ¹⁸Wâkeñâ narâk dâp katep zo sâknam kwâkñangâm mem kâbakgwâbakñe okñangi lepâuñâ gei sâtñâ zim kâtiñsâi kiñ bikñâ kâtigem kinmap. Oi gâgât arâpkâ ziñâ molibigât sa ko molinâ sâmbâ kwakñâ bire.”

¹⁹Sâi Yesuñâ arâp dâzângoip, “Zen nângâm pâlâtânziñ buñâ. Nâ narâk dabutâ zen sot tap âkom diiziñgâm ândimâmbat? Katep zo nâgâren diim ganek.” ²⁰Sâi katep zâkkâren diim gane wâkeñâ Yesu ekñâ katep mem ñâi ñâi okñangi hânân gei kom purik op ze lepâuñâ gem zeip.

²¹Yesuñâ katepkât ibâñâ mâsikâm sâip, “Narâk dabutin oip?” Sâi ko ibâñandâ sâip, “Katepñan gâbâ muyageip. ²²Wâkeñâ katep tâmbetkubat sâmbâ kârâp sot tooyân mem kâbakñei geimap. Gâ imbanâgâ zemgigap oi ko nekât umgâ bâliñ oi betnikñan me.” ²³Yatâ sâmbâ mâpâsei Yesuñâ itâ dukuip, “Imbanangât satkât sa nângâ. Iñâi zâk nângâm pâlâtân kwatnim ândibapñâ kut ñâi ñâi sâi âlip âsagenangâbap.” ²⁴Yesu zâk yatâ sâmbâ dukui zorâkñak katepkât ibâñandâ sâip, “Nâ nângâm pâlâtân kwatgigan. Gâ gikak nângâm pâlâtân lotñâ, zo mem kâtikñan pa.” ²⁵Oi a ambân doñbep mindum ga kine Yesuñâ ziñgitñâ wâke molim sâip, “Wâke kopa gâ dâgoga takâm âi. Oi dum mân puriksâm ga geiban.” ²⁶Yesuñâ yatâ sâi wâkeñâ den kâtik sâmbâ katep lân kâbakñem ari katep hânân gei mumbam op zeip. A ambân zen zo ekñâ katep muap sâwe. ²⁷Yatâ sânetâ Yesuñâ katep bikñan gâsum mem zaari kirip.

²⁸ Yesu zâk mirin zari arâpñâ zen mâsikâm sâwe, “Nen dapkât op wâke molim osien?” ²⁹ Sâne dâzânngoip, “Wâke yatâ zo ko ninâuñâ ko âlipñâ molimoliñâ. Ka kut zo nâmbutñandâ ko buñâ.”

Yesu mumbapkât siñgi den dâzânngoip.

(Mt 17:22-23 Lu 9:43-45)

³⁰ Oi hân zo birâm ba Galilaia hân walâm âiwe. ³¹ A ambân, ziñâ nânğâbegât tigâk âiwe. Âimñâ Yesuñâ arâpñâ itâ sâm dâzânngom ândeip, “A bonñâ, nâ a bitziñan zaria gâsunim none momñâ sirâm karâmbut tap ko zaatpat.” ³² Yatâ sâm dâzânngoi den zo nânğâm topñangât mâsikânam kwakñâ birâwe.

A sâtñâ ândiândiñangât den.

(Mt 18:1-5 Lu 9:46-48)

³³ Oi Kapenaum kamân takâm mirâ ñain zâim Yesuñâ arâpñâ mâsikâziñgâm sâip, “Mâtâbân gam wan den sâm ârague?” ³⁴ Mâsikâziñgi zen kwak tarâwe. Wangât, zen mâtâbân gam osetniñan gâbâ ñaiñâ a sâtñâ upap sâm âraguwe, zorat op kwak tarâwe. ³⁵ Yesu zâk ge tapñâ arâp kiin zagât minduziñgâm itâ dâzânngom sâip, “Osetziñan gâbâ a ñai a sâtñâ upat sâm zengât ombeziñan ândim kore otziñgâbap.” ³⁶ Yatâ sâmñâ katep mâik ñai diim osetziñan pam itâ sâm dâzânngoip, ³⁷ “Ñai zâk nâgât nânğâm katep mâik itâ zo galem okñangâbap, zo ko nâgât yatik kore otnibap. Kore otnibap, zo ko nâyâk buñâ, sâñgonnogip, zâk kore ârândân okñangâbap.”

Simgât den dâzânngoip.

(Mt 18:6-9 Lu 9:49-50; 17:1-2)

³⁸ Yohanenñâ Yesu itâ dukuip, “Patâ, a ñai zâk gâgât kutkâ sâm wâke molei iksen. Oi zâk nen sot mân ândeipkât kwâkânangên.” ³⁹ Sâi Yesuñâ itâ sâm dâzânngoip, “Mân kwâkânangâbi. Ñai zâk nâgât korân nep ñai imbânñajoot tuobap, zâkñâ dap yatâ sâm bâliñan kwatnibap? ⁴⁰ Nepniñ mân kârâm kândañbapñâ buku op betniñan mimbap. ⁴¹ Nâ perâkñak dâzânngobâ. Ñai zâk zen nâgât siñgi op ândie, zorat too aam ziñgâbap, zo ko sâñgân buñ mân upap. Biken mimbap.

⁴² Ñai zâk katep mâik ñai nâ nânğâm pâlâtân kwatnimap, zo dukui bâliñ upap, zo ko a zo zâk tosâ yâmbâtñâ mimbap. A yatâ zo zâk mârum kât sumun patâ gânduñan saam saruyân pane giari sâi ko âlip opap. ⁴³ Bikandâ mâtâp bâliñan diigim âibâ sâi bikâ mânânğât pâmban. Gâ bikâ hâlâlû ândim sim kârâbân geibatkat lañ bikâ kârâm mânânğât ândim ândiândi kâtikñan âiban. ⁴⁴ Sim kârâbân nane ziñâ sunumziñ nemâmbap sot kârâp zâk mân bâpsâbap. ⁴⁵ Kiñgandâ mâtâp bâliñan diigim âibâ sâi kârâm mânânğât birâban. Gâ kiñgâ hâlâlû ândim simân geibatkat lañ kiñgâ kârâm mânânğât pâmban. ⁴⁶ Simân

nane ziŋ mân mumbap sot kârâp mân bâpsâbap. ⁴⁷Siŋgandâ mâtâp bâliŋan diigim âibâ sâi sum lâmunban. Gâ siŋgâ âlip ândimŋâ simân geibatkat lan sen bap ândim Anutu um topŋân bagiban. ⁴⁸Sim kârâbân nane sot kârâp mân buŋ upabot.

⁴⁹Zen sii mem nalem kwâkŋan pame, zo yatigâk Anutu zâk kârâp sanŋonziŋgâbap. ⁵⁰Sii zâk naamŋâ. Ka sii naamŋâ buŋ oi dap utne dum naamŋoot upap. Zen sii yatâ naamziŋoot ândibi. Zen um lumbeŋâ op ândibi.”

Ambân mem birâbirâgât den.

(Mt 19:1-12 Lu 16:18)

10 ¹Yesu zâk zobâ zaat ba Yudaia hân walâm Yodaŋ too nâmbut âi takip. Taki a ambân kâmut patâŋâ minduwe. Oi op ândeip yatigâk den siŋgi âlip sâm dâzâŋgoip.

²Oi Parisaio a nâmbuŋŋâ, zen Yesu denŋâ saanat sâm gam mâsikâm sâwe, “Kembugât den kâtik zo, dap ziap? Ambân birâbirâŋ, zo âlip orot mo mân orot?” ³Mâsikâm sâne hâuŋâ itâ mâburem dâzâŋgoip, “Mose zâk zorat den dap dap sapsun ziŋŋip?” ⁴Yatâ sâi ziŋâ sâwe, “A ŋâi ambân birâbâ sâm ekap kulemgum pindâm molibap. Mose zâk yatâ sâip.” ⁵Sâne Yesuŋâ itâ sâip, “Mose zâk um kâtikziŋŋâŋgât opŋâ gurumin den zo sâm kulemguip. ⁶Ka topkwapŋâ Anutuŋâ a ambân muyagezikâmŋâ itâ sâip, ⁷⁻⁸‘Zorat ko a ŋâiŋâ ibâ mam birâzikâm ambinŋoorâk ândei zet um sâk kânok op ândibot.’ Den yatâ ziapkât zet zagât buŋâ. Kânok op ândiabot. ⁹Zorat sa nâŋgânek. Anutuŋâ mâpotzikip, zo aŋâ mân kâsâpžâkobi.”

¹⁰Yesuŋâ yatâ sâi ko zâk sot arâpŋâ, zen mirin zâine ko arâpŋâ zen zorarâk dum mâsikâwe. ¹¹Mâsikâne itâ dâzâŋgoip, “A ŋâiŋâ ambinŋâ birâmŋâ ŋâi mimbap, zâk târotârozikŋâ mânâŋgât toŋâ patâ mimbap. ¹²Ambân ŋâiŋâ apŋâ birâm a ŋâi mimbap, zâk yatik târotârozikŋâ mânâŋgât toŋâ patâ mimbap.”

Yesuŋâ katep mâsop minziŋŋip.

(Mt 19:13-15 Lu 18:15-17)

¹³A ambân, zen katep gakâziŋâ Yesugâren minziŋgâm gam Yesu bikŋandâ kâukziŋan gâsubapkât sâne Yesu arâpŋâ, ziŋ kengât minziŋgâwe. ¹⁴Yatâ utnetâ Yesuŋâ ziŋŋitŋâ umŋâ bâliŋ oi arâpŋâ itâ sâm dâzâŋgoip, “Zen birâne katep zen nâgâren ganek. Mâtâp mân dooŋgunek. A ambân katep zi itâ, zo zen Anutuŋâ um topŋangât siŋgi sâsâŋâ. ¹⁵Ijâi zâk katep yatâ mân ândibap, zâk Anutuŋâ kiŋ topŋan mân bagibap.” ¹⁶Yatâ sâmŋâ minduziŋgi gane bikŋandâ kâukziŋan pam Anutuŋâ galem otziŋgâbapkât sâip.

A sikumŋoot ŋâiŋâ Yesu sot ândibam okŋaŋŋip.

(Mt 19:16-30 Lu 18:18-30)

¹⁷Yesu zâk âibam oi a ŋâi sârârâk kârâm âi Yesugâren takâm um topŋan gei pindiŋsâm sâip, “Patâ âlipŋâ, nâ dap dap op ândiândi

kâtiknjangât singi upat?”¹⁸ Sâi Yesuñâ itâ sâmb dukui, “Gâ wangât nâgât âlipñâ sat? Âlip mariñâ Anutu kânok.¹⁹ Gurumin den zo nângâmat. Zo itâ, ‘Kâmbam mân kumban. Ap ambin mân birâyangâbabot. Gâ kâmbu mân upan. Bukugangât sârân sâsân mân sâban. Oi a ambân zengât kut ñâi ñâi, zorat sarâ sâmb mân mimban. Ibâ mamgâ sâtzik lum hurat kwatzikâban.”²⁰ Sâi a zorânñâ itâ dukui, “Gurumin den zo pisuk katepnan gâbâ lum gâwan. Ñâi mân bira ziap.”²¹ Sâi Yesuñâ ekñâ umñâ zâkkâren tâi itâ dukui, “Kânok birâna ziap, zo upan. Gâ âim sikumgâ mem a zingâna kwâlâne kât zo mem a kanpitâ zingâban. Kât zo zingâmñâ birâm ga nâ sot ândiban. Gâ yatâ opñâ sumbemân sikumgoot upan.”²² Yesuñâ yatâ sâmb dukui a zo umñâ bâlij oi nâñgi yâmbârei arip. Zâk sikumñâ patâ, zorat yatâ oip.

²³ Ari ko Yesuñâ puriksâm arâpñâ zingitñâ itâ sâmb dâzângoip, “A sikumziñ patâ, zen Anutugât um topñan baginam kwakpi.”²⁴ Yesuñâ yatâ sâi arâpñâ zen pârâkpan imbanâziñ buñ oi dum dâzângoip, “Katep gakânâ, Anutugât um topñan bagibagiñ, zo yâmbâtñâ.²⁵ Bâu patâ kamelenâ kuup mâtâpñan bagibap, zo yâmbâtñâ. Ka a sikum patânñâ Anutugât um topñan bagibagiñ, zo yâmbâtñâ walâwalân.”²⁶ Yatâ sâi ko arâp ziñ imbanâziñ buñ oi sâwe, “Zo yatâ zorânñâ dap yatâ Anutugât um topñan baginat?”²⁷ Sâne Yesuñâ zingitñâ sâip, Anñâ kut ñâi ñâi utnam kwakme, zo Anutuñâ mâtâp âlip muyagemap. Zâk mân kwakmap.”

Yesugât opñâ kut ñâi ñâi birâm, zorat hâuñâ minat.

²⁸ Peteroñâ den zo nângâm Yesu itâ sâmb dukui, “Nângat. Nen kut ñâi ñâiniñâ kândâtkom gâ moligiwen.”²⁹⁻³⁰ Sâi Yesuñâ sâip, “Nâ perâkñak dâzângobâ. Zengâren gâbâ ñâi zâk nâgât opñâ mirâ kamân mo âtâ mun, mam ponâ, ibâ mam, murarâ mo hânñâ birâbap, zâk kut ñâi ñâi donbep mimbap. Hânân zi mirâ sot âtâ mun gat, mam murarâp sot hân, zo sâknam kwâkñan mimbap. Gâtâm narâk patin zâk ândiândi tâmbânñâ mem ândibap.” Yesuñâ zo sâmb mâtakâm sâip,³¹ “Ka kândom a zengâren gâbâ donbep ziñâ bet upi. Bet a zengâren gâbâ donbepñâ kândom upi.”

Yesu, zâk mumbapkât den singi dâzângoip.

(Mt 20:17-19 Lu 18:31-34)

³² Zen Yerusalem kamânân âinam zâim tarâwe. Yesuñâ kândom ari arâpñâ imbanâziñ buñ oi âine a nâmbutñâ molizingâweñâ kengât urâwe. Oi Yesuñâ arâpñâ kiin zagât zo minduziñgi tatne kut ñâi ñâi âsagibap, zorat den sâmb muyageziñgâm itâ sâmb dâzângoip,³³ “Nâñge. Nen Yerusalem kamânân zâinamen. Oi zoren a bonñâ nâ mumbatkât sâmb Roma a kutâ zâkkâren nâbanbi.³⁴ A kutâ arâpziñâ den top top dâtnom ko sinnan tâpkum inzut mem lapitnim none mubat. Oi sirâm karâmbut tap zaatpat.”

A sâtnâ ândiândigât den.

(Mt 20:20-28)

³⁵Oi Zebedaioġât nanzatnâ Yakobo sot Yohane, zet Yesugâren âimnâ sâwet, “Net kut nâi nâigât sâitâ zo âlip nânġânikâban?” ³⁶Sâitâ mâsikâzikip, “Wan wan otzikâbâ sa ko sabot?” ³⁷Sâi zet itâ dukuwet, “Gâ nânġâna imbanġâġâġât âsaknâ muyagei âsangâ toren toren tâtat.” ³⁸Sâitâ Yesunâ dâzâkoip, “Zet topnġâġât kârum yatâ sabot? Nâ too kâlaknâ nimbâ, zo âlip zet nimbâbot? Oi too sanġonibi, zo zet yâtik sanġonzikâbi?” ³⁹Sâi zet sâwet, “Âlip utat.” Sâitâ Yesunâ dâzâkoip, “Too nimbâ, zo zet nimbâbot. Too sanġonibi, zo yatik sanġonzikâbi. ⁴⁰Ka âsannan tâtatnâ, zorat den sâsân, zo nâġâren mân ziap. Zorat sinġi kwatziġġâziġġânâ, zo zen zoren tapi.”

⁴¹Yatâ oitâ arâp nâmbutnâ zen den zo nânġâm Yakobo sot Yohane kuk otzikâwe. ⁴²Oi Yesunâ minduziġġâmġânâ itâ sâm dâzânġoip, “Nânġe, Hân a kutâ, zen zâizâiġ op kore a ġâsâzânġom ândime. Oi hânân a patâ, zen a kutâ otziġġâme. ⁴³Zenġâren ko yatâ mân âsagibap. Zenġâren ġâbâ a nâi a sâtnâ upâ sâm bukurâp zenġât kore a op ândibap. ⁴⁴Oi zenġâren ġâbâ a nâi a kutâ upat sâm bukurâp zenġât kore mâman ândibap. ⁴⁵Yatigâk a bonġâ, nâ ziġâ kore otnibigât mân gewan. Ninak zenġât kore opġâ a doġbep zenġât suupziġ memġâ ândiândinâ buġ upapkât gewan.”

Yesunâ Yeriko kamânân a nâi sinġâ bâpsâsânġ kubikġâġġip.

(Mt 20:29-34 Lu 18:35-43)

⁴⁶Yesu sot arâpġânâ, zen Yeriko kamânân âi takâwe. Âi kamân zo walâm kamân ġinġan âine a sinġ bâpsâsânġ nâi mâtâp ġinġan tâip, kutġâ Batimaio, Timaioġât nanġâ. A ambân, zen Yesu Nasarete gokġâ, zâk gam ariap sâwe. ⁴⁷Sâne nânġâm den sâm sâip, “Yesu, ġâ Dawidigât kiunġânâ, nâġât umġâ bâleik.” ⁴⁸Den yatâ sâm tâi a nâmbutġandâ hiriġsâm tat sâm dukuwe. Dukune dinziġâ birâm kambânġâ sâip, “Yesu ġâ Dawidigât kiunġânâ, nâġât umġâ bâleik.” ⁴⁹Yatâ sâi Yesunâ nânġâm mâtâbân kinġânâ sâip, “Sâne ġâik.” Sâi a ziġâ sen nâitâtik zo konsâm sâwe, “Umġâ bâbâlaġ oi zaat ga. Patânâ ġoonsap.” ⁵⁰Oi sen nâitâtikġânâ den zo nânġâm hâmbânġâ birâm pam oksâm zaatġânâ ba Yesugâren arip. ⁵¹Âi taki Yesunâ itâ sâm mâsikip, “Dap otġibatġât sat?” Sâi a sen nâitâtikġânâ sâip, “Patânâ, sinnâ âlip upapkât otnigap.” ⁵²Sâi Yesunâ itâ dukuip, “Gâ âinan. Nânġâm pâlatânġ kwatnigat, zorat âlipkâ uat.” Sâi zorenâk sinġâ ekġânâ Yesu molim arip.

Yesu, zâk doġġi bâu kwâkġan Yerusalem kamânân zarip.

(Mt 21:1-11 Lu 19:28-40 Yo 12:12-19)

11 ¹Yesu sot arâpġânâ, zen âimnâ Yerusalem kamân mâte opġânâ Oliwa bâkġan takâwe. Bakġân topġan kamân zagât Betepage

sot Betania tarâwet. Zoren takâm Yesuñâ a zagât sângonzâkom sâip, ²“Kamân ândi, zoren arit. Âi takâmñâ donji sigan ñai tâgân kinzap, zo muyageit. Donji zo a kwâkñan mân tâtatñâ, zo irakñâ. Zo muyagem olañ diim gâit. ³Olañitâ a ñaiñâ wangât olañsobot sâm mâsikâzikiki itâ sâbabot, ‘Kembuniñangâren nep muyagiap. Oi kek pâi âburem gâbab.’” ⁴Yatâ sâm dâzâkoi a zagât zet âim mirâ ñai sângânñan donji sigan ñai saane kiri olañâwet. ⁵Olañitâ a nâmbutñandâ zikit mâsikâzikâm sâwe, “Wangât olañsobot?” ⁶Sâne Yesuñâ den sâip, zo dâzângoitâ nângâne âkip. ⁷Donji zo Yesugâren diim aritâ arâpñâ ziñâ hâmbâziñâ donji kwâkñan pane Yesuñâ kwâkñan zâi tap arip. ⁸A donjep patâ ziñâ hâmbâ motziñ mâtâbân lântat âiwe. Oi nâmbutñandâ gâlângât sot lâkom ilumñâ mânânngâtñâ mâtâbân pam âiwe. ⁹A ambân kâmut patâ, ziñâ Yesu mem oset kwâkñangâwe. Ziñâ itâ sâm pam diiwe, “Oe, Kembugât sâtkât gam niñgap, zâk sâm âlipñan kwâkñanganâ. ¹⁰Sâkuniñâ Dawidiñâ kembu otziñgâm galem otziñgip, zo yatâ otñiñgâbab. Zorat sâtâre utnâ. Oe, Anutu u sumbemân.” ¹¹Yatâ op âine Yesuñâ Yerusalem kamân takâm Anutugât tirik namin zari. Zâimñâ kut ñai ñai ek nañgi mirâsiñ geibam oi gem arâpñâ diizingi Betania kamânân âiwe.

Wakum nakñâ ñai Yesugât sâtkât hâlâlâñsâip.

(Mt 21:18-19)

¹²Hañsâi Betania kamânân gâbâ gemñâ Yesu tepñangât oip. ¹³Oi kârebân siñandâ egi wakum nak ñai kiri egip. Ekñâ bonñâ kinzap sâm âi kârui. Bonñâ orot narâk buñâ, zorat ilumñik kirip. ¹⁴Yatâ ekñâ nak zo itâ dukuip, “Gâgâren gâbâ bonñâ niniñâ zo a ñaiñâ mânâk nimbap.” Den yatâ sâi arâpñâ nângâwe.

Yesuñâ tirik namâ hâlâlu sâip.

(Mt 21:12-17 Lu 19:45-48 Yo 2:13-22)

¹⁵Zen Yerusalem kamânân zâiwe. Oi Yesuñâ tirik namin zâim a kut ñai ñai angâgwanğâ op kine molizingip. A nâmbutñâ, zen Roma zengât kât sot Yuda zengât kât, zo hâukwap angâgwanğâ op kirâwe. Kât pâpanñâ zo kom giligâlak mem kembâ angâgwanğâ urâwe, zengât tâtatñâ zo kom kâbakñei gei zeip. ¹⁶Oi tirik namin kut ñai ñai mân mem âim gabigât sâip. ¹⁷Itâ sâm dâzângoip, “Anutugât den kulem ñai itâ ziap,

‘Namânâ zi a eluñ zengât ninâu namâ upap.’

Ziñâ ko utne kâmbu a zengât kât ki yatâ uap.”

¹⁸A ambân zen Yesugât diñâ nângâne imbanñâ oip, zorat Parisaio sot Kembugât gurumin den sâsâ a kândâtzânğowe. Yatâ utne a sâtñâ ziñ Yesu dap op koiñdâ moik sâm kimuñâ miwe. ¹⁹Ñâtiksâi Yesu sot arâpñâ, zen kamân patâ zo birâm ba âiwe.

Kembu nângâm pâlâtâŋ kwap ninâu sânat.

(Mt 21:20-22)

²⁰Mirâ haŋsâi wakum nak kiribân âi igâwe. Nak zo mom kirip. ²¹Peteroŋâ ekŋâ Yesu den sâip, zo nângâm itâ dukuip, “Patâ, eknan. Wakum nak den dukuin, zo mom kinzap.” Sâi Yesuŋâ itâ dâzâŋgoip, ²²“Nâ perâkŋak dâzâŋgobâ. Zen Anutu nângâm pâlâtâŋ kwâkŋaŋgâm ândibi. Zen um zagât mân opŋâ nângâm pâlâtâŋziŋ bonŋâ op ândibi. Zen yatâ op ândim bakŋâ ândi dukubi, ²³‘Bakŋâ, gâ âbâŋgum saruin gei.’ Yatâ sâne dinziŋâ lubap. ²⁴Zorat ko itâ sa nângânek. Zen wan mo wangât nângâm ninâu sâm, zo mârûm mien sâm nângâne âlip muyageziŋgâbap.

²⁵Zen ninâu sâna sâm a zeŋgât tosa mem ândie oi ko birâbi. Yatâ utne ko Ibâziŋâ sumbemân ândiap, zâkŋâ yatik tosaziŋâ birâbap. ²⁶Zen a zeŋgât tosaziŋâ mân birâne ko sumbem Ibâziŋgoot zeŋgât tosâziŋâ mân birbap.”

Yesu sot a sâtŋâ âragwârâgu urâwe.

(Mt 21:23-27 Lu 20:1-8)

²⁷Yesu sot arâpŋâ, zen dum Yerusalem kamânân gawe. Puriksâm gamŋâ Yesuŋâ tirik namâ umŋan âim gam kiri ko a sâtŋâ sot Kembugât gurumin den zorat galem a sot patârâpziŋâ, zen Yesugâren gam mâsikâm itâ sâwe, ²⁸“Gâ ziren kut ŋâi ŋâi opmat, zo ŋâigât sâtkât opmat?” ²⁹Sânetâ itâ mâburem dâzâŋgoip, “Nâ den kânok mâsikâziŋga dâtnone ko nâŋgoot ŋâigât sâtkât opman, zo dâzâŋgobat. ³⁰Yohane too saŋgon nep tuugip, zo ŋâigât sâtkât nep tuugip. Anutugât sâtkât mo agât sâtkât? Zen sâne nâŋgâbâ. ³¹Mâsikâziŋgi zen dap sâna sâm kwakŋâ ziiŋik itâ sâm âraguwe, “Nen Anutugât sâtkât sâindâ sâbap, ‘Wangât diŋâ mân luuwe?’” ³²Agât sâtkât nep tuugip, yatâ sâindâ sâi ko a ziŋ nâŋgobe.” Wangât, zen a ambân zeŋgât keŋgât urâwe, zorat. A ambân zen aksik Yohanegât nângâne Propete oip. ³³Zorat ko ziŋâ Yesu itâ sâm dukuwe, “Nen mân nâŋgen.” Sâne Yesuŋâ itâ dâzâŋgoip, “Den zo dâtnoge sâi ko nâŋgoot ŋâigât sâtkât opman, zo dâzâŋgobam. Ka zen mân se, zorat nâ mân dâzâŋgobat.”

Nep galem a bâliŋâ.

(Mt 21:33-46 Lu 20:9-19)

12 ¹Yesuŋâ topkwapŋâ den sumbuŋâ ŋâi itâ sâm dâzâŋgoip, “A ŋâiŋâ waiŋ tâk nep kârâm kâmirip. Kârâm kâmit dâmân pâit tuugip. Tuumŋâ tâk keetŋâ mândâlibapkât âmaŋ patâ tuum galem a zeŋgât mirâ tuumŋâ nep zo bitziŋan pam hân ŋâin arip. ²Âi ândei bonŋâ orotŋâ narâk oi kore a ŋâi sâŋgongoi bonŋâ nâmbutŋâ mimbapkât arip. ³A zo âi taki galem a ziŋâ gâsum kom moline bet bâsaŋ âburem

arip. ⁴Ari ko kâlam mariñâ zâk kore a ñâi sâñgongoi ari galem a ziñâ kâukñâ kunzit mem ñâi ñâi okñangâwe. ⁵Kâlam mariñâ dum kore a ñâi sâñgongoi ari kuwe. Kunetâ mariñandâ yatigâk a doñbep sâñgonzângeoi âinetâ galem a ziñ kâmbam mamuj zângeowe. Oi nâmbutñâ sâbâ sâbâ zângeowe. Ka nâmbutñâ ko sâseñgât zângeowe. ⁶Zângeonetâ nanñâ kânok ândeip, zo zikñâ nanñâ. Umñâ zâkkâren kirip. Zâk bet itâ sâm sâñgonguip, ‘Galem a ziñ hurat kwâkñangâm mân kumbi.’ ⁷Sâm sâñgongoi ari galem a zen nanñâ ekñâ âragum sâwe, ‘A zirânâ gâtâm kâlam mariñâ upap, zorat koindâ kâlam zi niinâ upap.’ ⁸Yatâ sâm gâsum kune moi kâmbarânâ kâlam âkñan pane zeip.

⁹Oi kâlam mariñâ zâk dap upap? Zâk gamñâ galem a zângeom tâmbet otziñgâm kâlamân galem a uñakñâ zâmbanbap. ¹⁰Kembugât ekabân den ñâi itâ ziap, zo sâlâpkum nângeame?

‘Mirâ tuutuuj a, zen kunkun ñâi ek âkon op birâwe. Kembuñâ kunkun zorânâ mem namin kwânângip. ¹¹Kembuñâ sâi yatâ âsageip. Niñâ egindâ mârâtñâ ñâi uap.’”

¹²Yesuñâ den yatâ sâm dâzângeoi ko patâziñâ gâsum tâk namin pânat sâm nângeamñâ a ambân zeñgât keñgât urâwe. A patâ, zen itâ nângeam kwâkâwe. Den zo nengât sap sâwe. Oi gâsunam kwakñâ birâm âiwe.

A zen Yesu kâtkât mâsikâwe.

(Mt 22:15-22 Lu 20:20-26)

¹³Yuda a sâtñâ, zen Parisaio a sot Herode arâp nâmbutñâ Yesugât diñâ saabigât sâñgonzângeowe. ¹⁴Sâñgonzângeone Yesugâren gam itâ sâm dukuwe, “Patâ, nen gâgât topkâ nângeamen. Gâ den sarâ mân sâm bonñigâk sâmat. Gâ den ñâi mân sâna gâñgeonemap. Gâ a zâizâin gigij aksik Anutugât mâtâp âlip dâtnângeom kubikmat. Den ñâi sâindâ nângea. Roma a kutâ patâ Sisa kât pindânat, zo orotñâ mo mân orotñâ? ¹⁵Kât pindâpindâñ mo mân pindâpindâñ, zorat dâtnânge.” Yatâ sâne Yesuñâ sarâziñangât topñâ ek nângeam dâzângeoi, “Zen wangât denñâ saanige? Kât ñâi mem nine ikpâ.” ¹⁶Sâi ko kât ñâi mem pindânetâ mâsikâziñgâm sâip, “Holi tobat zo ñâigât?” Sâi ziñâ sâwe, “A kutâ Sisagât.” ¹⁷Sâne itâ sâm dâzângeoi, “Sisagât siñgi, zo Sisa pindâbi. Ka Anutugât siñgi, zo Anutu pindâbi.” Yatâ sâm dâzângeoi zen diñâ mâpâsiwe.

Mom zaatzaatñangât Yesu mâsikâwe.

(Mt 22:23-33 Lu 20:27-40)

¹⁸Sadukaio a nâmbutñâ Yesugâren gawe. A zo ziñâ mom zaatzaat zo mân ziap sâmarâwe. Ziñâ gam sâwe. ¹⁹“Patâ, Mosenâ itâ sâm kulemguip, “A ñâi, zâk ambân memñâ katep mân muyagem moi ko munñandâ malâñâ mem âtângeat siñgi katep mimbap.” ²⁰Oi zorat sâindâ nângea. Âtâ mun nâmburân zagât ândiwe. Oi âtâziñâ kunñâ ambân memñâ murarânâ buñ

ândim moip. ²¹ Moi ko munjandâ malânâ zo mem yatigâk murarâ buj
 ândim moip. ²² Moi munjâ njanjâ malâ zorigâk mem moip. Yatigâk âtâ mun
 zo nâmburân zagât zen ambân zorigâk mem murarâziņ buj mom nanjgawe.
 Oi bet malâziņâ zo moip. ²³ Oi a nâmburân zagât zen aksik patâ ambân zo
 miwe, zorat gâtâm narâk patin zaatnetâ ambân zâk njanjât upap?”

²⁴ Sâne Yesuņâ itâ sâm dâzânngoip, “Zen den nanjgâm gulipkume.
 Anutugât den sot Anutugât imbanjâ mân nanjgâme. ²⁵ Gâtâm mumunjan
 gâbâ zaatjâ a ambân dum mân miangâbi. Zen sumbem a yatâ op ândibi.

²⁶ Momjâ zaatzaatjanjât sâme, zorat dâzânngobâ. Mosegât ekabân
 den sinqi zi sâlâpkume mo bujâ? Mose zâk nagân kârâp bâlam ekjâ
 ari Anutuņâ den itâ sâm dukuip, ‘Nâ Abaram, Isaka sot Yakobo, zengât
 Anutu.’ ²⁷ Zorat sa nanjgânek Anutu zâk a buj urâwe, zengât Anutu bujâ.
 Gwâlâ ândie, zengât Anutu. Zorat Abaram, Isaka sot Yakobo, zen mân
 buj urâwe. Anutu sot gwâlâ ândie. Zen ko den nanjgâm gulipkume.”

Gurumin dengât Yesu masakawe.

(Mt 22:34-40)

²⁸ Yesu sot Sadukaio a den âragune ko Kembangât gurumin den galem
 a njanjâ Yesugât den zo nanjgi âlip oi itâ sâm mâsikip, “Kembangât
 gurumin den ikâ zorânjâ ko kâukjâ uap?” ²⁹ Yatâ sâm mâsiki Yesuņâ sâip,
 “Kembangât gurumin den patâ itâ ziap, ‘Isirae a ambân, zen nanjgânek.
 Anutu Kembuniņâ kembu kânok. ³⁰ Zorat um dâpkâ sot nanjgânangâgâ sot
 imbanjâgâ, zo Kembu Anutu zo hâlâluyâk pindâna zimbap.’ ³¹ Den zorat
 torenjâ itâ ziap, ‘Gâ gikangât otgimap, yatigâk a torenjâ zengât otgibap.’
 Anutugât gurumin den zagât zi patâ uabot. Gurumin den njanjâ mân ziap.”

³² Yatâ sâi Kembangât gurumin den galem anjâ den zorik mâburem
 Yesu dukuip, “Patâ, gâ den zo sâna nanjga âlip uap. Anutu, zâk kembu
 kânok. Oi njanjâ mân taap. ³³ Oi zâk kânok nanjgânangâ sot imbanjâ hâlâlû
 pindânat. Oi gikangât otgimap, yatik a toren zengât otgibap. Den zagât
 zirânjâ kut zo zorânj Kembu pindâpindânj zo wâlap.”

³⁴ A zo yatâ sâi Yesuņâ nanjgi âlip oi itâ sâm dukuip, “Gâ Anutugât
 um topnan gaat.” Sâi narâk zoren gâbâ Yesu den mâsikânam nanjgâne
 yâmbârei kenjât op birâwe.

Yesu zikjak Kristogât mâsikâziņgip.

(Mt 22:41-46 Lu 20:41-44)

³⁵ Yesu zâk tirik namin zâim a den sinqi âlip dâzânngom itâ sâm
 mâsikâziņgip, “Kembangât gurumin den zorat galem a, zen itâ sâme,
 ‘Kristo, zâk Dawidigât kiunjâ.’ ³⁶ Dapkat sâme? Tirik Kaapumjâ Dawidi
 nanjgânangâ pindi itâ sâip,

‘Kembuņâ nâgât kembu itâ sâm dukuip, “Gâ âsannâ bongen ge tâtna
 kâsarâpkâ minduziņga kiņgânjât kombânj upi.” ’

³⁷Dawidiŋâ Kristogât kembunâ sâipŋâ dap op Kristo zâk Dawidigât kiunŋâ uap?” Yesu zâk den yatâ sâm dâzâŋgoi a kâmut patâ zen nâŋgâm âkŋâle urâwe.

Yesuŋâ Kembugât gurumin galem a zeŋgât girem dâzâŋgoip.

(Mt 23:1-36 Lu 11:37-54; 20:45-47)

³⁸Yesuŋâ den yatâ sâmŋâ den ŋâi itâ târokwap dâzâŋgom sâip, “Zen Kembugât gurumin a zeŋgât holi yatâ mân upi. Zen hâmbâ kêrep mem ândim kamân sombemân âim a muyageziŋgâne sâm âlip kwatziŋgâbigât umziŋ kinmap. ³⁹Oi zen mâpâmâpâse namin sot sii nalem minduminduyân a sâtnâ tâtarân tâtnat sâm nâŋgâme. ⁴⁰A yatâ zorâŋ ambân malâ zeŋgât mirâ kut ŋâi ŋâi laŋ betziŋan mime. Zen sarâ sâm ninâu kêrep sâm tosaziŋ kwâarakume. A zo zen gâtâm tosaziŋaŋgât hauŋâ yâmbâtŋâ mimi.”

Malâ ŋâiŋâ kâtŋâ tirik namin pâip.

(Lu 21:1-4)

⁴¹Yesu zâk tirik namin tap ek tâi a ziŋâ ga Kembugât siŋi kât pane giarip. Oi ko sikum a doŋbep zen ga kât imbaŋâ pane giarip. ⁴²Oi ambân malâ kanpitâ ŋâiŋâ gam kât kuriŋâ mâik zagât pâi giarip. ⁴³Yesu zâk zo ekŋâ arâpŋâ minduziŋgâm itâ sâm dâzâŋgoip, “Nâ perâkŋak dâzâŋgobâ. Ambân malâ kanpitâ zâk kât paap, zirâŋâ a torenŋâ walâziŋgap. ⁴⁴A nâmbutŋâ zen kât patâ tâi torenŋik pe. Ka ambân kanpitâ, zâk zemŋaŋgip, zo aksik paap. Yenâk ândiap.”

Yesu âburem gâbapkât den sâip.

(Mt 24:1-44 Lu 21:5-36)

13 ¹Yesu zâk tirik namin gâbâ gem tâi arâpŋâ zeŋgâren gâbâ a ŋâiŋâ itâ dukuip, “Patâ, eknan. Namâ tuutuunâ zo kât neulenâ âlipŋâ hikpârâkŋootŋâ tuuwe.” ²Sâi Yesuŋâ itâ sâm dukuip, “Namâ patâ tâi eksat? Gâtâm kâsaziŋ gam kom kândaŋne giligâlaksâm naŋgâbap.”

³Bet Yesu sot arâpŋâ, zen Oliwa bâkŋan zâi tap too nâmbutken tirik namâ zo ikne ândi tâip. Zoren tapŋâ Petero sot Yakobo, Yohane sot Andrea, ziŋâ Yesu mâsikâm sâwe, ⁴“Dâtnâŋgo. Kut ŋâi sat, zo narâk ikâ zoren âsagibap? Narâk zo mâte oi wesâk dap dap yatâ muyagibap?”

⁵Yesuŋâ itâ topkwap dâzâŋgoip, “Um gulip kwâtziŋgâbegât galem oraŋgâm ândibi. ⁶A doŋbep muyagem gam sâbi, ‘Nâ Kristo. A bâliŋan gâbâ mâkâziŋgâbapkât sâsâŋ, zo nâ.’ Yatâ sâm a doŋbep mem um gulip kwatziŋgâbi.

⁷Oi zen kâmbam goorân mo kêrebân âsagei nâŋgâm umziŋ mân keŋgât upap. Kâmbam zo yatâ âsagibapkât sâsâŋâ. Yatâ muyagem zei narâk kek mân âkâbap. ⁸Hânŋâ hânŋâ a kâmutŋâ kamutŋâ, zen kâsa opŋâ agom âibi.

Oi hân nâin nâin wâriņ mimbap. Oi pu patâ âsageziņgâbap. Kut nâi nâi âsagibap, zo sâknam topkwâkwatnâ. ⁹Ka zen ko galem oraņgâm ândibi. Zen denân zâmbanbi sot mâpâmâpâse namin lapitziņgâbi. Oi zorik buņâ a patâ sot a kutâ zeņgâren diiziņgâm âine mâteziņan kinņâ nâgât topnâ sapsum ziņgâbi. ¹⁰Oi narâk kândom den siņgi âlip hân dâp a zeņgâren âibapkât sâsânâ. Bet ko hângât narâkņâ âkâbap. ¹¹Oi a kutâ zeņgâren diiziņgâm âine den dap sânat sâm mân naņgâm kwâkâ upi. Narâk zoren Tirik Kaapumņâ umziņan den pâmbap, zorik sâbi. Yatâ oprņâ den sânetâ zeņgât den mân upap. Zo Kaapumgât den upap. ¹²Oi a ziņ itâ zo upi. Âtânâ nâiņâ sâi munņâ gâsum kumbi. Ibâ nâiņâ sâi nanņâ gâsum kumbi. Murarâpziņ zen ibâ mam kâsa minziņgâm sâne zâņgobi. ¹³Zen nâgât kut siņginanņgât op a ambân ziņâ um kâlak nâņgâziņgâbi. Ka nâi zâk siņgi âlip mem kâtigem ândei narâk âki ko sumbem kamânân bagibap.

¹⁴Gâtâm tâmbet tâmbet kâukņâ mân kinbap sâsâņan, zoren kinbap. (Den zo mulunâk sâlâpkum nâņgâbi.) Yatâ âsagei ekņâ Yudaia hânân ândibiņâ barâ kâtikņan sârârâk kârâm âibi. ¹⁵Ijâi zâk sombemân tâpapņâ sikum mimbam mirâ umņan mân zâibap. ¹⁶Ijâi zâk nebân mo hibukņan ândibapņâ hâmbâ mimbam kamânân man âibap. ¹⁷Yei, ambân kâmborâ sot katep namân gokņâ, narâk zoren zen dap upi? ¹⁸Zen Kembugâren ninâu sâne nâņgi âiâiziņâ zo map narâkņan mân muyagibap. ¹⁹Narâk zoren sâknam patâ âsagibap. Zo yatik Anutuņâ a muyageibân gâbâ mân âsageip. Oi dum mân muyagibap. ²⁰Oi Kembu zâk narâk zo mân mânânņgâri sâi a ambân aksik buņ upe. Ka Kembuņâ a ambârâpņâ zeņgât op ko narâk mem pânķânok pâmbap.

²¹A ziņâ Kristo ziren âsagiap, ândiren âsagiap, den yatâ sânetâ mân nâņgâbi. ²²Narâk zoren a sarâņâ âsagem nâ Kristo sâbi. Oi Propete sarâņâ âsagem kulem sen mârât muyaginetâ a um gulip kwatziņgâbi. Anutuņâ gâsum sâlâpzâņgoip, zo um gulip kwatziņgânâ osibi. ²³Kut nâi nâi zo mân âsagei kânņan dâzâņguangât umziņ galem op ândibi.

²⁴Sâknam patâ narâkņâ zo âki mirâsiņ sumunkumbap. Oi kâin âsakņâ buņ upap. ²⁵Sâņgelak âkâm hânân gibi. Oi Anutuņâ sumbem mâņgei olayaņgâm imbaņâ buņ upap. ²⁶Oi a bonņâ, nâ âsakņâ imbaņânoot unumunum kwâkņan ga nikpi. ²⁷Oi sumbem a sâņgonzâņgua zen a ambân kâmut gakânâ hân giņņâ toren toren gâbâreziņgânetâ mindubi.

²⁸Nak dâgap zorat top nâņgâbi. Zâk iinņâ burutuksâi maa narâk upâmap sâme. ²⁹Oi yatigâk zen den dâzâņguan, kut nâi nâi zo muyagem naņgi itâ nâņgâbi, 'A bonņâ mâte otņiņgâbâmap. Zâk mâtâbân ga kinzap.' ³⁰Nâ perâkņak dâzâņgobâ. A ambân ziren ândie, zen ândinetâ kut nâi nâi zo âsagem kwâkâbap. ³¹Sumbem sot hân, zet buņ upabot. Nâgât den ko mân buņ upap.

³²A bonņâ nâ gâbat, zorat narâkņâ zen mân nâņge. Sumbem a zen yatigâk mân nâņge. Ninanņgoot mân nâņgan. Ibânâ Anutu, zâk zikņik nâņgap.

³³Zen narâk mân nângegât galem oranjâm ninâu sâm ândibi. ³⁴A nâinjâ mirâ sot nepnjâ birâm kamân kârebân âibam kore a gakânâ nep sâm mânânġât zingâbap. Kut nâi nâi galem upigât dâzânġobap. Kore a nâinjâ mirâ mâtâbân tapnjâ mirâ marijâ gâbapkât galem ek tâpapkât dukubap. ³⁵Zenġoot yatik galem oranjâm ândibi. Mirâ marijâ, zâk nâtiksâi mo nâtik tânâmġan mo hanjsâsâgât, mo hanġât gâbap, zo mân nânġe, gât ko san, zo op ândibi. ³⁶⁻³⁷Zen uman zine ga muyagezingâbatkât zen sot buku toren itâ dâzânġuan. Um wâġânâk ândibi.”

Yesu kunam sâm kâtân urâwe.

(Mt 26:1-5 Lu 22:1-2 Yo 11:45-53)

14 ¹Yuda zenġât kendon patâ Pasowa sot sii nalem om niniġâ narâkġâ sirâm zagât ombenjan oi tirik namâ galem a zenġât patârâpziġâ sot Kembugât gurumin a, zen Yesu tik ġâsum kunam den sâm kâtân urâwe. ²Oi itâ sâwe, “Kendonân kâmbam laġ muyagebapkât kegâk ġâsunat.”

Ambân nâinjâ Yesu too hitomġoot sanġorip.

(Mt 26:6-13 Yo 12:1-8)

³Betania kamânân sâk bâlâ a nâi ândeip, kutġâ Simonġ. Oi Yesuġâ zâkkât mirin zâi tâip. Zoren nalem nem tâi ambân nâinjâ too hitomġoot âlipġâ, zo sâġġânġâ patâ beloġoot mem zâim karâpġâ kunzit Yesu kâukġan lokei ġiarip. ⁴Yatâ oi nâmbutġâ tarâwe, ziġâ itâ nânġâm um kâlak nânġâwe, “Wangât tâmbetkuap? ⁵Zo sâġġân patâ. Too hitomġoot zorânġâ sâġġân mem a kanpitâ ziġi dâp opap.” Yatâ sâmġâ ambân zo den kârâpġoot okġânġâwe. ⁶Sâne Yesuġâ nânġâm itâ sâm dâzânġoip, “Zen ambân den mân dukunek. Zen wangât sâm siġan ġiname? Ambân zorânġâ âlip otnigap. ⁷A ambân kanpitâ, zen narâk dâp zen sot ândine galem ot ziġġânâ sâm âlip otziġġâbi. Nâ ko zenġâren narâk kârep mân ândibat. ⁸Ambân zâk orotġâ dâp otnigap. Nâ mua hannobi, zorat sâknâ sanġonsap. ⁹Nâ perâkġak dâzânġobâ. Den siġi âlip hânġâ hânġâ sâne laġ kârâm âibap, zo yatik ambân zi sanġonigap, zorat den siġi sâne laġ kârâm âibap.”

Yuda, zâk Yesu tirâpziġobapkât dâzânġoip.

(Mt 26:14-16 Lu 22:3-6)

¹⁰Yesuġât arâp kiin zagât zenġât oserân ġâbâ Yuda Karioto kamânân gokġâ zâkġâ tirik namâ galem a patâ zenġâren âim Yesu ġâsubigât sapsun ziġip. ¹¹Yatâ sâi nânġâm umziġâ âlip oi kât pindânam sâwe. Oi sâne nânġâm Yesu tigâk tirâpziġobapkât ek molim ândeip.

Yesu sot arâpġâ, zen kendongât sii nalem niwe.

(Mt 26:17-25 Lu 22:7-14, 21-23 Yo 13:21-30)

¹²Yuda zenġât kendon patâ narâkġâ oi râma ġwamġâ kom om sii nalem om nemarâwe. Zorat narâk oi arâpġâ ziġ Yesu mâsikâm sâwe,

“Sii nalem zo mirâ ikâ unat?” ¹³Yatâ sânetâ Yesuñâ a zagât itâ sâm sângonzâkoip, “Zet kamânân âim a ñai too âmañ lum âim tâi ekñâ molibabot. ¹⁴Mirin zari zâi mirâ mariñ itâ dukuit, ‘Patâ zâk gâgât itâ sap, “Nâ sot arâpnâ mirâ umñâ ikâ zoren sii nalem ninat?” ’ ¹⁵Yatâ sâm dukuitâ mirâ um patâ ñai kiañ tâtatñâ kubikkubikñâ tirâpâzâko zoren sii nalem umbabot.” ¹⁶Oi a zagât zet den zo lum kamânân âim Yesuñâ sâip dâp muyagem sii nalem uwet.

¹⁷Ïâtiksâi Yesu sot arâp kiin zagât, zen mirâ zoren zâiwe. ¹⁸Oi nalem nem tatne Yesuñâ itâ sâm dâzângoip, “Nâ perâkñak dâzângobâ. Zengâren gâbâ ñaiñâ kâsa dâzângoi ga gâsunim nobi. A zo nâ sot nalem nem taap.” ¹⁹Sâi arâp ziñ umziñâ bâliñ oi zikñik zikñik mâsikâm sâwe, “Gâ nâgât sâbat? Nâgât sâbat?” ²⁰Yatâ sâne dâzângoip, “A zengâren gâbâ ñaiñâ nâ sot nalem ârândâñ niet, zâkkât san. ²¹A bonñâ nâgât Anutugât ekabân den ziap, zo yatâ upâman. Ïaiñâ sâi a bonñâ gâsunim nobi, Yei, a zo hâuñâ ko tosa yâmbâtñâ mimbap. A zo mam kâamboñan gâbâ mân âsâgei sâi bâbâlan opap.”

Yesuñâ nalem sot too ziñgip

(Mt 26:26-30 Lu 22:15-20 1 Kor 11:23-25)

²²Nalem nem tatne Yesuñâ nalem ñai mem sâiwap sâm namuñ arâpñâ itâ sâm ziñgip, “Zi sunumnâ. Mem ninek.” ²³Yatâ sâm waiñ hâkop mem sâiwap sâm ziñgi aksik niwe. ²⁴Nine itâ sâm dâzângoip, “Gilâmñâ zi a doñbep zengât opñâ hânân gibap. Zorat ko târotâroniñ op kâtigibap. ²⁵Nâ perâkñak dâzângobâ. Nâ waiñ too itârâñ nia âkap. Oi dum zagâtñan mân nemñâ Ibânangât um topñan zâim waiñ too mârâtñâ ñai nimbap.”

Gezemane kâlamân âiwe.

(Mt 26:31-46 Lu 22:31-46 Yo 13:36-38)

²⁶Mâpâmâpâse kepñâ ñai mem ko Oliwa bâkñan zâiwe. ²⁷Zâine Yesuñâ itâ sâm dâzângoip, “Itârâñ zen aksik nângâm pâlâtânziñ lorei birânibi. Kembugât ekabân den kulem ñai itâ ziap,

‘Nâ râma galem a kua râma zen sibiñsâban op âibi.’

²⁸Oi sa nângânek. Nâ mumuñan gâbâ zaatñâ ko Galilaia hânân âi kândom otziñgâbat.” ²⁹Yatâ sâi Peteroñâ itâ dukui, “Zen aksik patâ nângâm pâlâtânziñ lorei birâgibi. Ka nâ ko yatâ mân otgibat.” ³⁰Sâi ko Yesuñâ itâ sâm dukui, “Nâ perâkñak dâgobâ. Itârâñ ñâtigân kuruk aña sâp zagât mân diñsâi gâ sâp karâmbut kwâimbâniban.” ³¹Yatâ sâi Peteroñâ kâuk birânangâm sâip, “Gâ gomñâ na nonâ sâne mân kwâimbâgibat.” Sâi arâpñâ nâmbutñandâ den yatik sâwe.

³²Oi Gezemane hânân âi takâm Yesuñâ arâpñâ itâ sâm dâzângoip, “Zen zi tatne nâ ândi âi ninâu sâbâ.” ³³Yatâ sâmñâ Petero, Yohane sot Yakobo diiziñgi âine Yesu umñâ yâmbârei ken bet kakit oip. ³⁴Yatâ

okŋaŋgi dâzâŋgom sâip, “Umnâ yâmbârei mumuŋâ otnigap. Zen ziren nâ sot tap um wâgân ândinek.” ³⁵Yatâ sâm torengen âim si sâŋgânŋâ hânân gei tutukum sâknam kâmut zo mân muyagibapkât ninâu sâip. ³⁶Oi itâ sâip, “O Ibânâ, gâ kut ŋâi ŋâi tuubam mân kwakmat, gât ko sâna sâknam kâmut zi buŋ upap. Oi nâgât den buŋâ, gâgât den kâtigibap.”

³⁷Ninâu sâm âburem âi uman zine ziŋgit Petero itâ sâm dukuiŋ, “Gâ uman ziat? Gâ mâiktârâ ŋâi wâgân mân ândiban? ³⁸Zen mâsimâsikâyân loribegât um wâgân tap ninâu sânek. Umŋâ bâbâlaŋ. Sâkŋâ ko yâmbâriap.”

³⁹Yatâ dâzâŋgom âi ninâu sâip. Den mârum ninâu sâip, zo yatik du ninâu sâip. ⁴⁰Ninâu sâm âburem umanâk zine ga ziŋgirip. Umanân gâbâ sen birâbirâ op zaatŋâ dap yatâ dukube.

⁴¹Oi dum âi ninâu sâm âburei sâp kârâmbut oi dâzâŋgoip, “Zen umanâk zem te? Mârum narâk mâte uap. A bonŋâ, nâ bâliŋ mâme a zeŋgât bitziŋan âibâman. ⁴²Bâi, zaatne âinâ. A sâi gâsumnim nobi, zo mâte otnigap.”

Kâsaziŋâ Yesu gâsuwe.

(Mt 26:47-56 Lu 22:47-53 Yo 18:3-12)

⁴³Yesuŋâ yatâ dâzâŋgom kiri zorenâk arâp zeŋgât kâmurân gok Yuda karioto kamânân gokŋâ, zâkŋâ kâsa diiziŋgi a kâmut patâ gawe. Tirik namâ galem a sâtŋâ sot Kembangât gurumin den zorat galem a sot patârâpziŋ, zen a kâmut zo sâŋgonzâŋgone kâmbam sot sâu patâ mem gawe. ⁴⁴Yudaŋâ kânŋan itâ sâm dâzâŋgoip, “Lum mângansa ek ko zo gâsum diim âibi.”

⁴⁵Yuda zâk ga takâm Yesugâren âim o patânâ sâm lum mângarip. ⁴⁶⁻⁴⁷Oi Yesu arâpŋâ zeŋgâren gâbâ ŋâiŋâ sâuŋâ sâmbum a sâtŋaŋgât kore a ŋâi kindap kârâm kwâkip. ⁴⁸Oi Yesuŋâ itâ sâm mâsikâziŋgip, “Zen nâgât dap nâŋge? Zen nâgât nâŋgâne kâmbam ku oi sâu kâmbamziŋoot ga gâsânoge? ⁴⁹Nâ zorat sa nâŋgânek. Nâ sirâmŋâ sirâmŋâ tirik namin a den siŋgi âlipŋâ dâzâŋgoman. Oi zoren mân gâsânowe. Oi laŋ otnine Kembangât ekabân nâgât den kulem ziap, zo kâtigibap.” ⁵⁰Sâi arâpŋâ zen aksik birâŋaŋgâm siŋsururuŋ âiwe.

⁵¹A sigan ŋâi sâŋgum kâu lapŋâ Yesu sot gâi gâsuwe. ⁵²Gâsunsetâ sâŋgum kwâkâm pam sâk bârak arip.

Yesu tirik namâ galem a patâziŋaŋgât mirin diim âiwe.

(Mt 26:57-68 Lu 22:54-55, 63-71 Yo 18:13-14, 19-24)

⁵³A kâmut, ziŋ Yesu gâsum diim patâziŋaŋgât mirin âiwe. Zâkkât mirin tirik namâ galem a patâ sot Kembangât gurumin den zorat galem a zen mindum tarâwe. ⁵⁴Âine Petero zâk kândâtziŋan bet moliziŋgâm âim a patâziŋaŋgât poŋ kâligen bageip. Bagimŋâ galem a osetziŋan tap kârâp nâŋgâm tâip.

⁵⁵Tirik namâ galem a patâ sot a patâziñâ aksik mindum Yesugât den sâkjanâk sâam, kâmbamân pânâam den sâam kârum tarâwe. Oi bonñâ mân muyagiwe. ⁵⁶A donjbeñâ Yesugât den sarâ ñâi ñâi sâam âiwe. ⁵⁷Sânetâ a nâmbutñâ ziñâ den sarâ itâ sâwe. ⁵⁸“Itâ sâi nângâwen, ‘Na tirik namâ zi kândañâ bitnandâ mân tuubat, yen dinnandâ sa sirâm karâmbut umñan âsagibap.’” ⁵⁹Ka dinziñâ zo kânok buñâ. Den ñâi ñâi sâwe. ⁶⁰Yatâ utne tirik namâ galem a zengât a patâñâ zaat kinñâ Yesu mâsikâm sâip, “Den se, zorat hâuñâ sâban mo mân sâban? A zi ziñâ gâgât den se, zo nângâna dap uap?” ⁶¹Sâi Yesuñâ lâunñan mân mem diñ buñ kirip. Oi du a patâñâ mâsikâm sâip, “Gâ Kristo, Anutu sâam âlip kwâkñangâmen, zâkkât nanñâ mo ñâi?”

⁶²Sâi ko Yesuñâ sâip, “Sat, zo yatâ. Oi ñâi sa nângânek. Gâtâm a bonñâ, nâ imbânñâ mariñâ zâkkât âsanñâ bongen tapñâ sumbengât unumunum kwâkñan ga nikpi.” ⁶³Yatâ sâi tirik namâ galem a zengât patâziñâ, zâk diñâ nângi kâlak oi hâmbânñâ mem mooloñ arâpñâ itâ sâam dâzângoip, “Den dum mân sânat. ⁶⁴Zâk Anutu hutkum sap. Ziñâ dap sâbi?” Yatâ mâsikâziñgi zen aksik sâwe, “Mumuñangât sinji uap.”

⁶⁵Yatâ sâamñâ a nâmbutñâ Yesu siñan tâpkuwe. Oi nâmbutñandâ si sângânñâ kwâtepkum bitziñandâ kom sâwe, “Ñâiñâ gogap? Gâ Propete ândiat, zorat ko sâam muyage.” Yatâ sânetâ galem a zen bitziñandâ si sângânñan kuwe.

Peteroñâ Yesu kwâimbânñangip.

(Mt 26:69-75 Lu 22:52-62 Yo 18:15-18, 25-27)

⁶⁶Oi Petero zâk sombemân tâi tirik namâ galem a patâgât kore ambân ñâi gâip. ⁶⁷Gâi ko Petero kârâp nângâm tâi ekñâ dukuip, “Gâ Nasarete gokñâ Yesu sot ândimat.” ⁶⁸Sâi ko Peteroñâ kwâimbâm sâip, “Gâ den zo dap sat? Sâna kwaksan.” Sâamñâ âkñan ari kurukñâ diñsâip. ⁶⁹Ari kore ambân zâk dum ekñâ a kirâwe, zo itâ dâzângoip, “A zi zâk zengât kâmurân gokñâ.” ⁷⁰Sâi Peteroñâ kwâimbâm birañip. Mâik ñâi tap ko a tarâwe, ziñâ dukum sâwe, “Perâkñak gâ zengât kâmurân gokñâ. Gâ Galilaia gokñâ.” ⁷¹Sâne Peteroñâ kwâimbâm Anutu mâteñan sâam kâtigem sâip, “A kutñâ se, zo nâ mânâk ekman.” ⁷²Sâi zorenâk kuruk diñsâi sâp zagât oip. Oi Yesuñâ mârum den itâ dukuip, “Kurukñâ sâp zagât mân diñsâi gâ kwâimbânina sâp karâmbut upap.” Peteroñâ den zo nângâm umñâ bâlei isem bâliñ oip.

Yesu Roma a kutâgâren diim âiwe.

(Mt 27:1-2, 11-26; 23:1-5, 13-25 Yo 18:28-19:16)

15 ¹Hañsâi tirik namâ galem a patâ sot a patârâpziñâ sot Kembugât gurumin den zorat galem a sot galem a nâmbutñâ, zen mindumñâ Yesugât den sâwe. Den sânetâ a nâmbutñâ zen Yesu gâsum bikñan saam

diim âi Roma a kutâ Pilatogâren âi parâwe. ²Panetâ kiri Pilatonâ Yesu mâsikâm sâip, “Topkangât dâtno. ³Gâ Yuda zengât a kutâ?” Mâsiki Yesuñâ sâip, “Sat, zo yatâ.” Sâi ko tirik namâ galem a patâ ziñâ Yesu den doņbep sâm sijan giwe. ⁴Yatâ utnetâ Pilatonâ Yesu mâsikâm sâip, “Nângat? Zen gâgât den yâmbâtñâ sânetâ gâ den hâuñâ sâban mo mân sâban?” ⁵Sâi Yesuñâ den hâuñâ mân sâm den nâñ kiri Pilatonâ nângâm kwâkâm tâip.

⁶Yuda zengât kendon patâ narâk dâp a tâk namin tatne zengâren gâbâ kânok olañi arip. ⁷A nâmbutñâ zen Roma a kutâgât âkonziñgi kâmbam kom a nâmbutñâ zâñgone tâk namin zâambarâwe. Oi osetziñan a ñâi kutñâ Baraba. ⁸Oi a ambân kâmut, zen a kutâgâren ga mindum kendon dâp sâne opmâip, yatâ upapkât dukuwe. ⁹Dukune Pilatonâ mâsikâziñgâm sâip, “Yuda zengât a kutâ olañsa ari nângâne dâp upap?” ¹⁰Tirik namâ galem a patâ, zen Yesugât um kâlak nângâñangâm zâkkâren parâwe, zo nângâm mâsikâziñgip. ¹¹Sâi ko tirik namâ galem a zen a ambân kâmut zo itâ dâzâñgowe, “Zen sâne Baraba olañbap.” Yatâ sâne dinziñâ luwe. ¹²Oi Pilatonâ dum mâsikâziñgip, “Yatâ se, zorat ko Yuda zengât a kutâ sâme, zo dap okñangâbatkât se?” ¹³Mâsikâziñgi aksik patâ itâ sâwe, “Zâk poru nagân kune moik.” ¹⁴Sâne Pilatonâ sâip, “Wan to sagât?” Sâi zen aksik patâ lâuziñ mâtakâm den kâtik sâwe, “Zâk poru nagân kune moik.” ¹⁵Yatâ sâne Pilatonâ umziñâ âkâbapkât Baraba olañ ziñgip. Ka Yesu ko sâi inzutñâ lapitñâ poru nagân kune mumbapkât kâwali a bitziñan pâip.

Yesu kom mem ñâi ñâi okñangâwe.

(Mt 27:27-31 Yo 19:2-3)

¹⁶Oi kâwali a zen Yesu mirin gâbâ diim ga kâwali a zengât namâ sângânñan dâmân kâligen bagiwe. Bagim sâne kâwali a aksik mindum gawe. ¹⁷Oi kâwali a zengât hâmbâ kuriñ ñâi giñangâne giarip. Oi tâk sâtmam goñkom Yesu kâukñan pane giarip. ¹⁸Yatâ opñâ pam diim sâwe, “Oe, Yuda zengât a kutâ.” ¹⁹Den yatâ dukum kâukñan kom zâkkâren tâpkuwe. Siminziñ liim kwap sarâ sarâ mâpâsiwe. ²⁰Yatâ kom sijan gem kâwali hâmbâ kwâkâm zikñâ hâmbâ giñangâne giari poru nagân kunam diim âiwe.

Yesu poru nagân kune moip.

(Mt 27:32-56 Lu 23:26-49 Yo 19:17-30)

²¹Âi mâtâbân a ñâi muyagiwe, kutñâ Simoñ, Kirene gokñâ. Alesande sot Rupu, zekât ibâ. Zâkñâ kamân mâigân gâbâ gâi kâwali a ziñ muyagem sâne Yesugât poru nak lugi âiwe.

²²Diim âim hân ñâi kutñâ Goligata (niñ denân ko, kâuk siñit), zoren takâwe. ²³Zoren takâm waiñ too kâtik sot um gulip too mâpot pindânâ sâne birip. ²⁴Oi poru nagân kuwe. Kune kiri kâwali a zen hâmbâñâ minam wenzu pane muyageip dâp mem nañgâwe.

25 Mirâ hanjsâi mirâsiņ dâp nâmburân kimembut oi ko kuwe. 26 Kune kiri kâukņan poru nagân den itâ kulemguwe, “Zâk Yuda zeņgât a kutâ.” 27 Oi kâmbam ku a zagât zâkom, űai toren űai toren zâkone kirâwet. (28 Kembangât ekabân den itâ ziap, zo bonņâ oip. Den zo itâ, “Zâk bâliņ mâme a oserân pamņâ sâwe, ‘A zi zen bâliņ mâme a.’”)

29-30 A ambân mâtâbân âim gam mem ge kwâkwat den dukum sâwe, “Tirik namâņ kândaņâ sirâm karâmburâk tuum nanġâbat sâin, zorat poru nagân gâbâ âkâm ge.” 31 Tirik namâ galem a patâ sot Kembangât gurumin a, zen Yesugât sâm, mem ge kwâkwat den itâ sâwe, “A ambân nâmbutņâ tâmbetagonam utnetâ tânzânġomâip. Zikņanġât ko kwaksap. 32 Zâk Kristo, Isirae a neņgât a kutâ ândiap oi ko poru nagân gâbâ âkâm gâi ekņâ diņâ nânġâm, nânġâm pâlâtâņ kwâkņanġânat.” A zagât poru nagân zâkowe, zekoot yatik sâm bâliņ kwâkņanġâwet.

33 Mirâ bâkņan oi űâtâtik muyagem hân dâp op ze i mirâ oi âkip. 34 Mirâ oi Yesuņâ den sâm kambâņ sâip, “Eloi, Eloi, lama sabatini (niņ denân ko, Anutunâ, Anutunâ, wangât birâniġat)?” 35 Yatâ sâi a ambân kirâwe, nâmbutņâ ziņâ nânġâm sâwe, “Zi nânġânek. Elia konsap.” 36 Yatâ sâm a űai sârârâk kârâm âim sarugât kâmon mem sum kapiņkum ga winiġâ too kâlakņoot Yesu lâuņan pamņâ bukurâp itâ sâm dâzânġoip, “Nen tap iknâ. Eliaņâ perâkņak ga mâkâbap mo buņâ?” 37 Oi Yesu zâk doņbep kambâņ moip.

38 Moi ko tirik namin sâņgum patâ kinmâip, zo oloņ gei kwâkip. 39 Oi kâwali a zeņgât galem a, zâk mâte kin egi moi sâip, “A zi zâk perâkņak Anutugât nanņâ ândeip.” 40 Ambân nâmbutņâ kârebân kin ek nânġawe. Zeņgât oserân Maria Madala kamân gokņâ sot Maria Yakobo zâk sigan sot Yose, zekât mamzikņâ sot ambân űai, kutņâ Salome. Zen ârândâņ kirâwe. 41 Ambân zen mârum Yesu Galilaia hânân molim kore okņanġâm ândiwe. Oi zenâk buņâ. Ambân nâmbut ârândâņ Yesu molim Yerusalem kamânân gam ândiwe. Zen aksik ek kirâwe.

Yesu hanguwe.

(Mt 27:57-61 Lu 23:50-55 Yo 19:38-42)

42 Mirâsiņ geibâ sâi Yuda zeņgât kendongât kut űai űai kubikkubik narâk oip. 43 Narâk zoren Yosepe Arimataia kamânân gokņâ, zâk gâip. Zâk a sâtņâ zeņgât kâmurân ândeipņâ Anutugât um topņan ândiândiġât umņâ patâ kirip. Zâkņâ keņġât buņ Pilatogâren âim Yesugât kâmbârâņanġât ninan sâm dukuip. 44 Dukui ko Pilatoņâ mârum muap mo taap sâmņâ kâwali a zeņgât galem a zo sâi gâi mâsikip, “Mârum muap mo taap?” 45 Oi kâwali a galem zâkņâ sâip, “Mârum muap.” Yatâ sâi Pilato zo nânġâm Yosepeņâ mem hangubapkât sâip 46 Sâi Yosepeņâ sâņgum kâu űai kwâlâm âim Yesu kâmbârâņâ poru nagân gâbâ kwâkâm sâņgumņâ kâpeip. Kâpim mem âim kât mâtâpņâ uņakņan pâip. Kât mâtâp zo a űaiņâ kârâm

kubigip. Pamjâ kât patâ nâi mem kâbakjei âi kwârakuip. ⁴⁷Maria Madala kamânân gokjâ sot Maria Yosegât mamjâ, zet ârândânj egitâ hanguij.

Yesu mumujan gâbâ zaarip.

(Mt 28:1-8 Lu 24:1-12 Yo 20:1-10)

16 ¹Yuda zengât kendon âki ko Maria Madala kamânân gokjâ sot Maria Jakobogât mamjâ sot Salome, zen Yesugât kâambarân sanjonam too sot kelâk wârân âlipjâ, zo sângân miwe. ²Yuda zengât kendon âki ko mirâ haŋsâsâgât ambân karâmbut zo, zen zaatjâ Yesugât kwagân âine mirâsiŋ takip. ³Oi zen itâ âraguwe, “Jâinjâ kât patâ zo mem pâi ko kât mâtâpjan baginat?” ⁴Yatâ sâmjâ kwagân takâm igâwe. Kât patâ nâi zo kâbakjine zeip. ⁵Kât mâtâp zo pâronsâm kiri ekjâ bagimjâ bongen a nâi hâmbânjâu kâu tâi ekjâ pâràkpam imbaŋâziŋ buj oip.

⁶Oi a zorânjâ itâ sâm dâzângoip, “Mân kengât utnek. Zen Yesu Nasarete gokjâ poru nagân kuwe, zo iknam ge. Zâk zi mân ziap. Zâk zaatsap. Gebâkjik zi iknek. ⁷Zen âimjâ Petero sot arâpjan nâmbutjâ itâ sâm dâzângonek. ‘Zâk Galilaila hânân âi kâdom otziŋgâbap. Zen zoren âi ikpi.’”

⁸Sâi ambân zen sânamziŋ sâmbui kengât opjâ kwagân gâbâ gamjâ sârârâk kârâm âiwe. Oi umziŋ kengât oi siŋgi zo a mân dâzângowe.

Yesujâ arâpjan zengâren âsageip.

(Mt 28:16-20 Lu 24:13-49 Yo 20:11-23)

⁹Yuda zengât kendon âki haŋsâsâgât Yesu zâk zaatjâ Maria Madala kamânân gokjâ muyageŋgip. Mârumjan wâke nâmburân zagât ambân zorat umjan gei ândine Yesujâ moliziŋgip. ¹⁰Yesujâ âsageŋgi arâpjan ziŋ isem umbâlâ op zine ambân zo âi siŋgi dâzângoip. ¹¹Arâpjan zen Yesu zaatjâ ambân muyageŋgip, den zo nâŋgâmjâ nâŋgâne bon buj oip.

¹²Oi azatjâ kamân nâin âiram aritâ muyagezikâm zâkkât holi tobat nâi oi igâwet. ¹³Muyageziki zet âburem âi arâp nâmbutjâ dâzângoitâ nâŋgâne bon buj oip.

¹⁴Zorânj bet arâp kiin kânok zen mindumjâ nalem nem tatne muyageziŋgip. Muyageziŋgâmjâ itâ sâm dâzângoip, “Zaarâwan, zorat den siŋgi dâzângone zen wangât umziŋ kâtik oi den zo nâŋgâne bon buj oip?” ¹⁵Yatâ sâmjâ itâ sâip, “Zen hân dâp âim a ambân ândie, zo zen siŋgi âlipjâ dâzângobi. ¹⁶A nâinjâ nâŋgâm pâlâtâŋ kwatnigi too sanjonŋgâne zâk sumbengât siŋgi upap. Ka nâŋgâm pâlâtâŋ mân upap, zo ko sim kârâpkât siŋgi upap. ¹⁷Nâŋgâm pâlâtâŋ kwatnim ândibi, zo imbaŋjâ ziŋga nâgât kutnâ sâm nep itâ tuubi. Wâke molibi sot den gându uŋakjâ nâi sâbi. ¹⁸Zen mulum kâtik bitziŋandâ gâsuziŋgâne mân tâmbetzângobi. Oi zen too nâi a ku, zo nine mân tâmbetzângobap. Sisi mâsek zengât kâukziŋan bitziŋandâ gâsune âlip upi.”

Yesuŋâ sumbemân zarip
(*Lu 24:50-53 Apo 1:9-11*)

¹⁹Kembu Yesu zâk den yatâ sâmbâ dâzâŋgoi ko Anutuŋâ mem sumbemân zarip. Zoren Anutuŋâ âsanŋâ bongen tap ândiap. ²⁰Oi arâpŋâ zen ko âimŋâ kamân dâp siŋgi âlipŋâ sâmbâ âiwe. A ambân zen siŋgi âlip den nâŋgâne bon upapkât Kembuŋâ mam otziŋgâm imbarŋâ ziŋgi sen mârât top top tuunetâ mem kâtikŋan pâip.

Zo yatik.